

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

listopad 2022 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli.....	3
Podstawowe informacje o opracowaniu	4
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	5
1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Sabnie	5
1.1 Sytuacja społeczna.....	6
1.2 Sytuacja gospodarcza	17
1.3 Sytuacja przestrzenna.....	23
1.4 Wnioski z diagnozy	41
2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej	43
2.1 Analiza SWOT.....	43
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy.....	46
CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	46
3 Wizja, misja i cele Strategii.....	46
3.1 Wizja i misja	47
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań.....	50
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.....	52
4 Założenia wdrożeniowe	67
4.1 Planowane przedsięwzięcia.....	67
4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania	68
4.3 System realizacji Strategii.....	68
Podsumowanie	72
Załączniki	76

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

1.	COVID-19	–	choroba zakaźna wywoływana przez wirusa SARS-CoV-2
2.	Dz.U.	–	Dziennik Ustaw
3.	EBI	–	Europejski Bank Inwestycyjny
4.	EBOR	–	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
5.	EOG	–	Europejski Obszar Gospodarczy
6.	Gmina	–	Gmina Sabnie
7.	GOPS	–	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sabniach
8.	GPZ	–	Główny Punkt Zasilający, stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN
9.	JCWP	–	Jednolita Część Wód Podziemnych
10.	JCWPd	–	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
11.	Mg	–	megagram
12.	NOChK	–	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
13.	PKD	–	Polska Klasyfikacja Działalności
14.	REGON	–	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
15.	S.A.	–	spółka akcyjna
16.	SN	–	linia elektroenergetyczna o średnim napięciu
17.	SOŻ	–	Strategiczny Obszar Żywicielski
18.	Sp. z o.o.	–	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
19.	SWOT	–	analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
20.	UE	–	Unia Europejska
21.	WN	–	linia elektroenergetyczna o wysokim napięciu
21.	zł	–	złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym narzędziem wykorzystywanym w planowaniu strategicznym jest natomiast dokument planistyczny w postaci strategii rozwoju gminy, która stanowi wyznacznik kierunków rozwoju gminy w przyjętej perspektywie czasowej. Horyzont czasowy przedmiotowej Strategii wyznaczono na lata 2022-2030, wskazując tym samym na długofalowy charakter tego dokumentu pozwalający na osiągnięcie wszystkich zakładanych celów oraz realizację przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. Przyjęty okres obowiązywania nowego dokumentu strategicznego wynikał także w dużej mierze z uwarunkowań zewnętrznych wynikających z horyzontów czasowych stosowanych w planowaniu strategicznym w skali regionalnej, krajowej czy w skali całej UE. Strategia obejmuje wszystkie sfery działalności gminy i została podzielona na 3 obszary działania: sferę społeczną, sferę gospodarczą oraz sferę przestrzenną (w tym środowiska i infrastruktury technicznej). W tym zakresie cele i przedsięwzięcia wyznaczone w ramach Strategii odnoszą się jednak nie tylko do zadań i obszarów działania gminy jako samorządu terytorialnego realizowanych przez władze gminy, ale mają swoje odniesienie także do sposobów i kierunków działania wszystkich innych instytucji/podmiotów działających na terenie gminy. Gmina Sabnie będzie pełniła rolę instytucji wdrażającej w życie założenia Strategii oraz odpowiedzialnej za jej prawidłową realizację i osiągnięcie założonych celów Strategii. Metodologię opracowania Strategii oparto o powszechnie stosowane metody planowania strategicznego. W pracach nad Strategią kierowano się jednocześnie potrzebą zapewnienia jak najpełniejszego uspołecznionego charakteru Strategii i umożliwienia wpływu na jej kształt na każdym etapie jej przygotowywania i wdrażania społeczności lokalnej. W tym zakresie w trakcie opracowywania Strategii przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami dotyczące najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju w gminie. W końcowym etapie Strategii opracowano system jej wdrażania, monitoringu oraz oceny stopnia realizacji jej założeń. Jak wynika z powyższego opisu przedmiotowa Strategia – co jest charakterystyczne dla tego typu dokumentów – ma charakter ogólny, wyznaczając kierunki rozwoju gminy na poziomie celów (strategicznym i operacyjnym) oraz typów przedsięwzięć zmierzających do realizacji tych celów. Nie określano natomiast zamkniętego katalogu konkretnych i szczegółowych projektów do realizacji, które zostaną określone w szczegółowych dokumentach planistycznych gminy. Opracowany w ten sposób dokument będzie stanowił swoistą mapę drogową wytyczającą priorytety rozwoju gminy w perspektywie do 2030 r. Jednocześnie Strategia ma charakter otwarty a metodologia jej wdrażania zakłada możliwość dokonywania zmian i aktualizacji jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania makroekonomiczne, wyniki okresowych analiz efektów realizacji Strategii czy inne czynniki mogące mieć wpływ na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w tym zakresie będą jednak odbywały się przy udziale i konsultacji ze społecznością lokalną zachowując uspołeczniony charakter tego dokumentu.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Sabnie

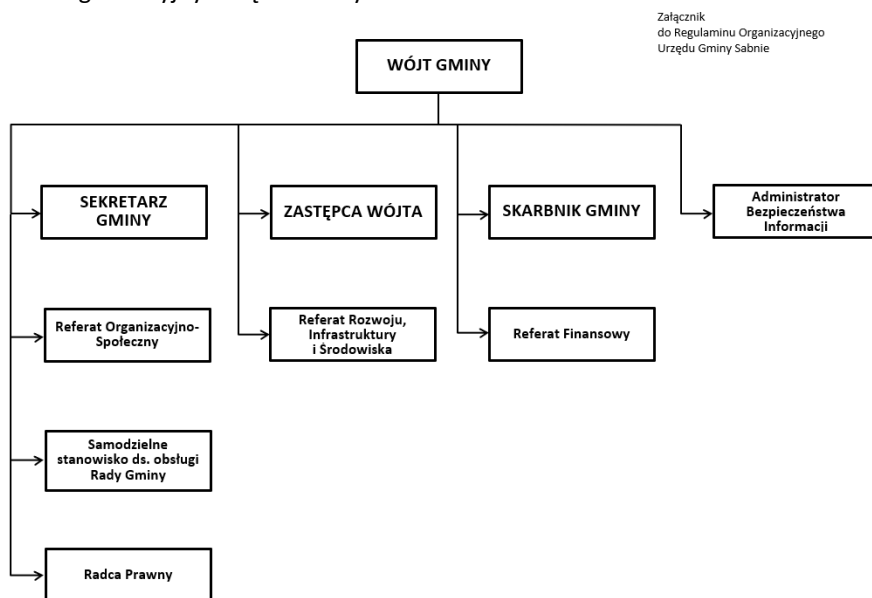
Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania działania Gminy Sabnie.

Wójt jest organem wykonawczym. Wójt wykonuje uchwały Rady Gminy i zadania określone przepisami prawa. Do zadań Wójta należy w szczególności:

- opracowywanie strategii i programów rozwoju,
- gospodarowanie mieniem komunalnym,
- wykonywanie budżetu.

Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym. Radni gminy wybierani są w głosowaniu powszechnym przez mieszkańców. Tworzą Radę Gminy. Ich obowiązkiem jest kierowanie się dobrem wspólnoty samorządowej, utrzymywanie stałej więzi z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmowanie zgłaszanych przez nich postulatów i przedstawianie ich organom gminy do rozpatrzenia. Radni mają obowiązek brać udział w pracach rady gminy i jej komisji oraz innych instytucji samorządowych, do których zostali wybrani lub desygnowani. Nadzór nad działalnością gminną (m.in. działalnością Rady Gminy) sprawuje prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych regionalna izba obrachunkowa (art. 86 ustawy). Gmina wykonuje swoje zadania głównie przy pomocy Urzędu Gminy Sabnie. Urząd Gminy wykonuje zadania mające na celu realizację spoczywających na gminie zadań własnych, zadań zleconych, zadań wykonywanych na podstawie porozumienia z organami administracji rządowej (zadań zleconych), zadań publicznych powierzonych gminie w drodze zawartych porozumień. Poniżej schemat organizacyjny Urzędu Gminy Sabnie.

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Sabnie

Źródło: Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Sabnie

Ponadto Gmina wykonuje swoje zadania przy pomocy gminnych jednostek organizacyjnych: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sabniach, Gminnej Biblioteki Publicznej w Sabniach, Przychodni Rodzinnej w Sabniach, Zespołu Szkół w Sabniach. Gmina Sabnie jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Tygiel Doliny Bugu, Podlaskiego Stowarzyszenia Gmin, Lokalnej Organizacji Turystycznej „Wielki Gościńiec Litewski” i Partnerstwa samorządów „Razem dla Rozwoju”.

1.1 Sytuacja społeczna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej gminy Sabnie. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną gminy w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Sabnie w latach 2016-2021.

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców	3 769	3 693	3 697	3 636	3 574	3 494

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższej tabeli wynika, że liczba mieszkańców gminy w latach 2016-2021 spadła o 275 osób. Trend ten nie jest spowodowany migracjami, co potwierdzają dane dotyczące salda migracji w latach 2016-2021 w poniższej tabeli.

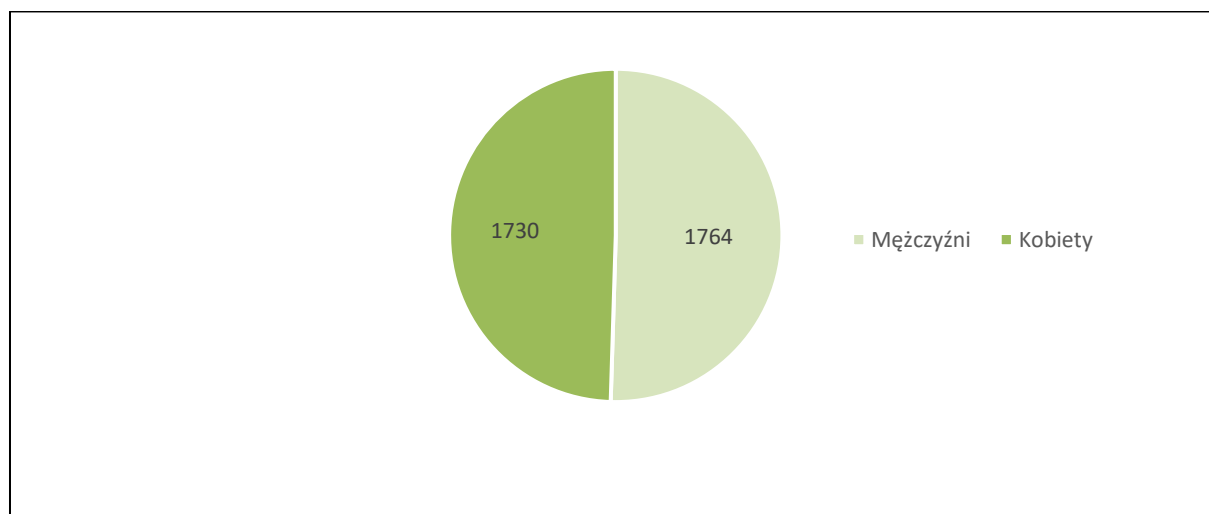
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo migracji	-6	-40	-17	-35	-6	-34

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono strukturę ludności gminy Sabnie w podziale na płeć.

Wykres 1 Liczba mieszkańców gminy Sabnie w podziale na płeć w 2021 r.

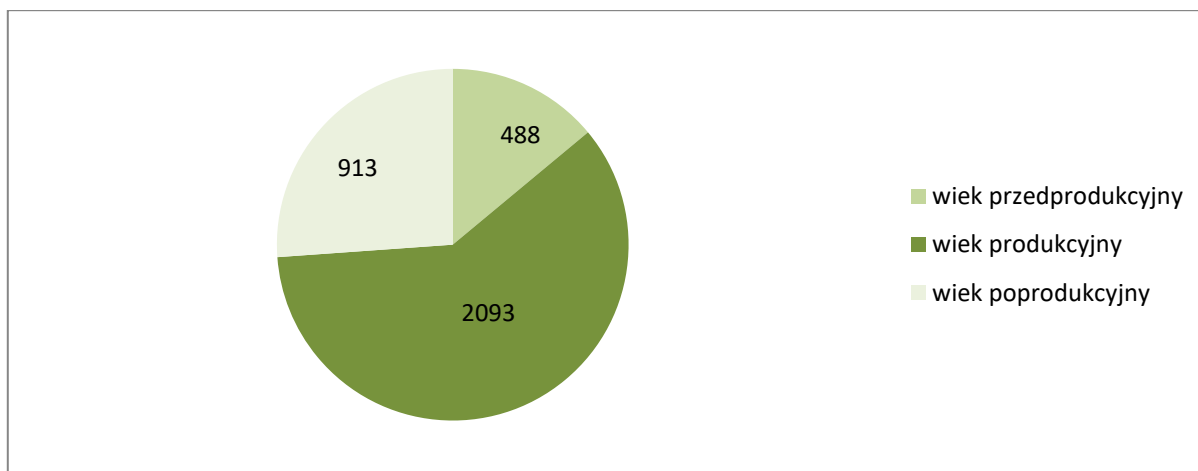

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W gminie Sabnie na koniec 2021 r. występowała niewielka różnica w liczbie kobiet (49,52%) i mężczyzn (50,48%) w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców.

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Sabnie w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2021 r.).

Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy Sabnie w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura wieku mieszkańców gminy w ujęciu procentowym przedstawia się następująco:

- wiek przedprodukcyjny: 13,97%,
- wiek produkcyjny: 59,90%,
- wiek poprodukcyjny: 26,13%.

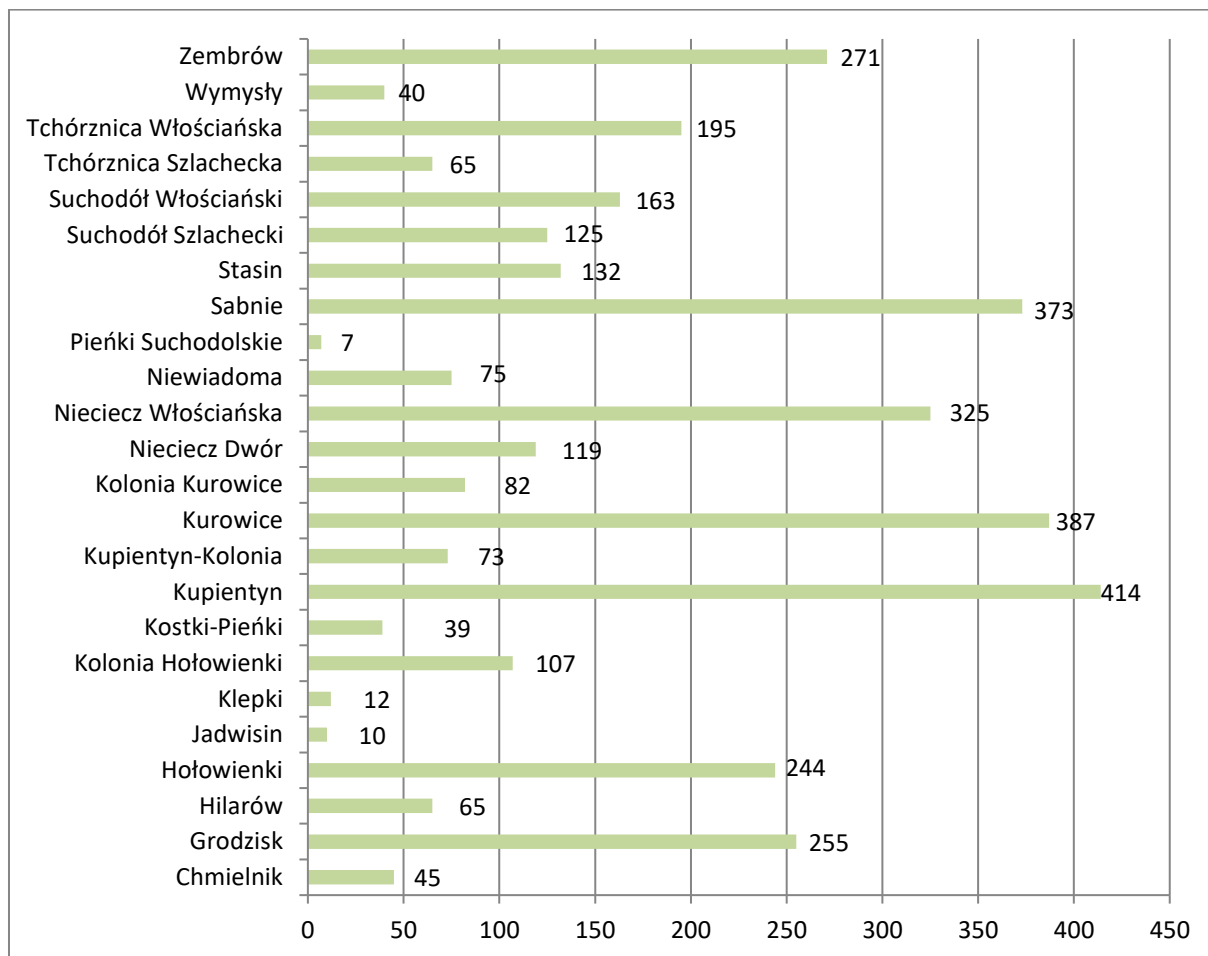
Powyższa struktura wskazuje, że współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik opisuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Sabnie wynosi 43,62%, co jest wartością wyższą niż współczynnik dla Polski (38,24%) i dla województwa mazowieckiego (36,23%) za 2021 r. Wskaźnik potwierdza, że społeczeństwo gminy Sabnie jest społeczeństwem starzejącym się.

Ponadto wskaźnik obciążenia demograficznego (wskaźnik opisuje stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Sabnie wynosi 66,94%, co jest wartością niższą niż współczynnik dla Polski (69,04%) i wyższą niż dla województwa mazowieckiego (63,19%) za 2021 r.

Pod względem administracyjnym gmina Sabnie składa się z 20 sołectw: Kupientyn (Kupientyn, Jadwisin), Kupientyn-Kolonia, Grodzisk, Hołowienki, Sabnie, Suchodół (Suchodół Szlachecki, Suchodół Włociański, Klepki), Chmielnik, Hilarów, Kostki-Pieńki (Kostki-Pieńki, Pieński Suchodolskie), Kurowice, Zembrów, Hołowienki, Wymysły, Tchórznica Szlachecka, Tchórznica Włociańska, Stasin, Kolonia Kurowice, Nieciecz-Dwór, Niewiadoma i Nieciecz Włociańska.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący zasiedlenie poszczególnych miejscowości gminy Sabnie.

Wykres 3 Liczba mieszkańców miejscowości w gminie Sabnie

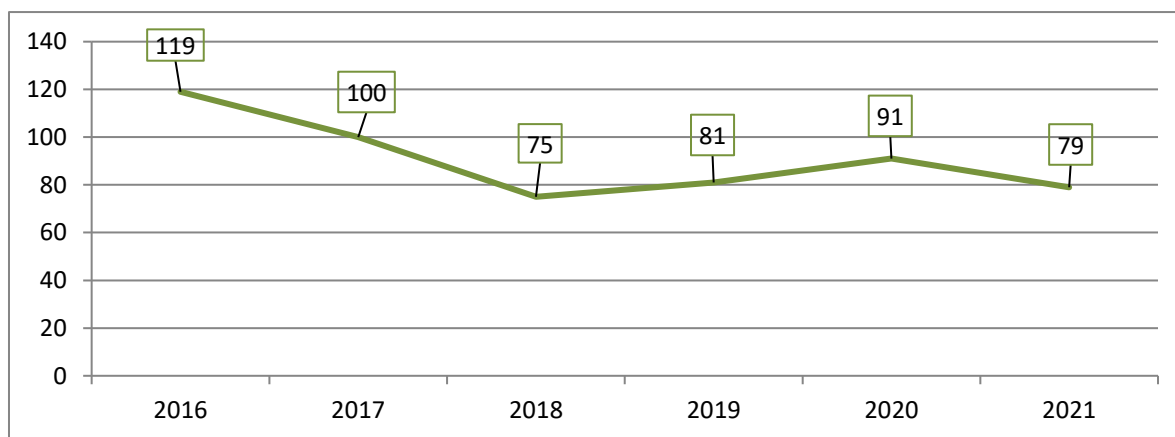
Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Sabnie za 2021 rok

Z powyższego wykresu wynika, że najbardziej zaludnione są jednostki zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej nr 63 (Sabnie, Kurowice, Kupientyn).

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Sabnie w latach 2016-2021

Wykres 4 Liczba bezrobotnych w gminie Sabnie w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba osób bezrobotnych w analizowanym okresie zmalała jednak od 2018 r. widoczne są jedynie małe wahania trendu. Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia w gminie Sabnie w porównaniu do innych gmin powiatu sokołowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Tabela 3 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego – stan na 31.12.2021 r.

GINA	LICZBA BEZROBOTNYCH	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW (%)
miejska Sokołów Podlaski	515	2,74%
Ceranów	52	2,53%
wiejska Sokołów Podlaski	142	2,37%
Sabnie	79	2,26%
Kosów Lacki	116	2,00%
Sterdyń	71	1,90%
Jabłonna Lacki	77	1,80%
Bielany	63	1,78%
Repki	82	1,63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik procentowy udziału liczby osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Sabnie kształtuje się w granicach charakterystycznych dla pozostałych gmin powiatu sokołowskiego.

Oświata i wychowanie

Infrastruktura

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół w Sabniach (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Heleny Mniszek w Sabniach, Gminne Przedszkole w Sabniach z filiami w Zembrowie i Kupientynie). Zadania oświatowe realizowane są również przez niepubliczną szkołę podstawową oraz niepubliczne przedszkole, których organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Niecieczy.

Zdjęcie 1 Zdjęcie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach

Źródło: www.sabnie.pl

Obiekt Zespołu Szkół w Sabniach dysponuje salami przedszkolnymi z dostępem do łazienek dostosowanych zgodnie z wymaganiami, salami lekcyjnymi wyposażonymi w nowoczesne pomoce dydaktyczne, pracowniami komputerowymi wyposażonymi w stanowiska komputerowe z dostępem do szerokopasmowego Internetu. Obiekty posiadają także sekretariat, bibliotekę, pokój nauczycielski, stołówkę, świetlicę. Placówki oświatowe dysponują sprzętem komputerowym i narzędziami informatycznymi niezbędnymi do prowadzenia działalności edukacyjnej. Zauważalna jest jednak konieczność doposażenia Zespołu Szkół. Do dyspozycji uczniów jest sala gimnastyczna.

Zdjęcie 2 sala gimnastyczna Zespołu Szkół w Sabniach

Źródło: www.sabnie.pl

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu gminy Sabnie na oświatę i wychowanie w latach 2016-2021.

Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Sabnie na oświatę i wychowanie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wydatki na oświatę	4 178 271,12	4 046 048,88	4 436 824,03	5 056 039,23	5 018 768,21	4 669 747,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wydatki z budżetu gminy Sabnie na oświatę i wychowanie wzrosły w 2021 r. w porównaniu do 2016 r. jednak są niższe niż w przypadku lat 2018-2019. Zmiany te spowodowane są zmniejszającą się liczbą uczniów, a co za tym idzie mniejszymi subwencjami z budżetu państwa. Gmina pozyskuje środki finansowe na prowadzenie aktywnej polityki w zakresie podniesienia kompetencji uczniów na różnym etapie rozwoju.

Poziom edukacji

Ocenianie zewnętrzne pozwala dyrektorowi szkoły na diagnozowanie osiągnięć uczniów, monitorowanie poziomu nauczania w szkole a także dostarcza obiektywnych i porównywalnych informacji na temat jakości kształcenia. Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także od środowiska rodzinnego. Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Poniżej przedstawiono średnie wyniki egzaminu ośmioklasistów w roku szkolnym 2020/2021 uzyskane w Szkole Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach i dla powiatu sokołowskiego.

Tabela 5 Wyniki egzaminu ośmioklasisty w gminie i dla powiatu sokołowskiego w roku szkolnym 2020/2021

	j. polski	matematyka	j. angielski	j. rosyjski
Szkoła w Sabniach	59%	31%	53%	35%
Powiat sokołowski	59%	45%	58%	43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Sabnie za 2021 r.

Powyższe dane pokazują, że wyniki egzaminu ośmioklasistów w roku szkolnym 2020/2021 uczniów Szkoły Podstawowej w Sabniach były znacząco niższe niż wyniki odnotowane dla powiatu sokołowskiego w przypadku matematyki, języka angielskiego i języka rosyjskiego. W przypadku języka polskiego wyniki kształtowały się na tym samym poziomie.

Ochrona zdrowia

W Gminie Sabnie funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia w Sabniach. Ośrodek prowadzony jest przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Starówka”. Gminny Ośrodek Zdrowia w Sabniach zapewnia podstawową opiekę zdrowotną oraz opiekę domową. Komórki NZOZ w jednostce to:

- gabinet pielęgniarki środowiskowej/rodzinnej,
- poradnia (gabinet) lekarza,
- gabinet stomatologiczny,
- gabinet rehabilitacyjny.

Wszystkie dzieci i młodzież szkolna objęte są podstawową opieką zdrowotną lekarską (obejmującą również szczepienia) w ośrodku zdrowia, ponieważ szkoły nie posiadają gabinetów lekarskich. Natomiast w szkołach objęte są opieką pielęgniarską w zakresie higieny szkolnej i profilaktyki. Pacjenci wymagający specjalistycznego leczenia kierowani są do Sokołowa Podlaskiego. W Sabniach w budynku Ośrodka Zdrowia znajduje się również punkt apteczny.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby zgonów w gminie Sabnie w latach 2016-2021.

Tabela 6 Liczba zgonów w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba zgonów	60	67	28	56	76	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba zgonów nie jest determinowana zakresem oraz skalą opieki zdrowotnej w gminie Sabnie. Wzrost zgonów w 2020 r. powiązany jest z pandemią COVID-19.

Opieka i pomoc społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sabniach. Do zadań własnych gminy realizowanych przez GOPS w zakresie pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym należą m.in.:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującym matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki na dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej.

Zauważalna jest konieczność doposażenia instytucji.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Sabnie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2016-2020.

Tabela 7 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. Ludności	99	84	42	35	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Obserwowany jest spadek wartości analizowanego wskaźnika podobnie jak w przypadku liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci oraz ogólnej liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zgodnie z danymi w poniższych tabelach.

Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Sabnie w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	132	132	121	103	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 9 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sabnie w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	378	314	157	129	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Trend spowodowany jest skuteczną działalnością Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sabniach i wzrostem zamożności społeczeństwa.

Kultura

Na terenie gminy nie funkcjonuje dom kultury. Ważną funkcję ośrodka kulturalnego pełni szkoła. W ciągu roku organizowane są na terenie szkoły różne uroczystości i spotkania dla mieszkańców gminy. Tematyka dotyczy tradycji obchodzenia świąt, historii regionu, obchodów wielu wydarzeń, ważnych dla mieszkańców gminy. Szkoła organizuje szereg imprez, zawodów sportowych i wycieczek. Dzieci mają możliwość rywalizować nie tylko z rówieśnikami z terenu gminy, ale również z sąsiednich gmin powiatu. Funkcjonuje również Gminna Biblioteka Publiczna w Sabniach. Aktywność kulturalna ma miejsce również w świetlicach wiejskich.

Zdjęcie 3 Biblioteka Publiczna w Sabniach

Źródło: www.sabnie.pl

Zauważalna jest konieczność doposażenia Biblioteki Publicznej w Sabniach.

Organizacje pozarządowe

Spółeczność gminna wykazuje coraz większe zainteresowanie działalnością w organizacjach pozarządowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Sabnie.

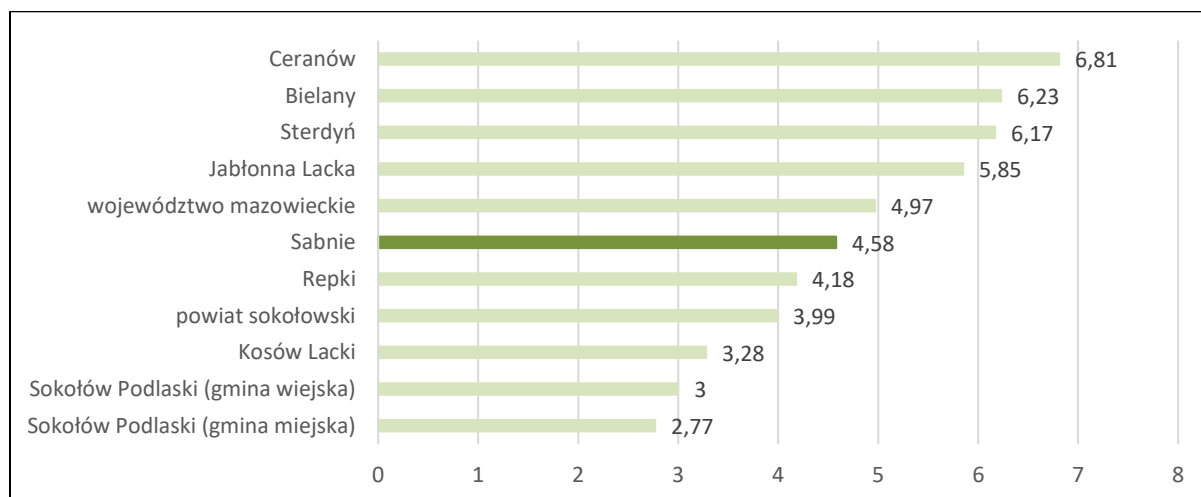
Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	3,71	4,06	4,06	4,40	4,48	4,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Zauważalny jest rosnąca tendencja w analizowanym okresie. Poniżej przedstawiono porównanie analizowanego wskaźnika dla gminy Sabnie z innymi gminami powiatu sokołowskiego, powiatem sokołowskim i województwem mazowieckim.

Wykres 5 Wskaźnik fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu sokołowskiego i gmin wchodzących w jego skład (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższego wykresu wynika, że gmina Sabnie charakteryzuje się 5 najwyższym wskaźnikiem wśród gmin powiatu sokołowskiego i wskaźnikiem wyższym niż dla powiatu sokołowskiego oraz nieznacznie niższym niż dla województwa mazowieckiego.

Na terenie gminy działają:

- Ochotnicze Straże Pożarne w Kupientynie, Sabniach, Niecieczy, Grodzisku, Niewiadomej, Tchórznicy, Hołowienkach, Suchodole,
- Koła Gospodyń Wiejskich,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Sabnie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Niecieczy,
- Fundacja „Defensor”,
- Stowarzyszenie „Zielony Zakątek nad Cetynią”,
- Fundacja „Antonówka”.

Problemy społeczne

W gminie Sabnie można zaobserwować typowe problemy społeczne dla gmin o podobnej charakterystyce – mowa tu w szczególności o ubóstwie, bezrobociu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności czy wykluczeniu społecznym. Część z problemów społecznych jest rozwiązywana lub łagodzona poprzez działalności GOPS w Sabniach. Gmina nie posiada aktualnego zatwierzonego programu rozwiązywania problemów społecznych.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Sabnie odpowiada Posterunek Policji w Sterdyniu, zespół prewencji w Sabniach oraz ochotnicze straże pożarne. W 2020 roku w gminie Sabnie stwierdzono szacunkowo 62 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,14 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego (20,31) i średniej dla całej Polski (19,96). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Sabnie wynosi 76,80% i jest znacznie większy niż wskaźnik wykrywalności dla województwa mazowieckiego (64,70%) oraz nieznacznie większy od wskaźnika dla całej Polski (73,30%). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Sabnie najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 10,48 (wykrywalność 72%) oraz przeciwko mieniu – 6,96 (wykrywalność 57%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,83 (100%), o charakterze gospodarczym - 2,89 (71%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,45 (95%).

Na terenie działania Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w 2021 roku w gminie Sabnie miało miejsce 10 pożarów i 91 miejscowych zdarzeń.

Zdjęcie 4 Wóz strażacki OSP Sabnie

Źródło: materiały OSP w Sabniach

Wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnej jest sukcesywnie ulepszane.

Dostęp do usług publicznych

Celem Ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020r. poz. 1062) jest poprawa warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby. Zgodnie z Ustawą sektor publiczny jest zobowiązany do zapewnienia co najmniej minimalnej dostępności, która zagwarantuje dostępność podmiotu publicznego. Podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier. Minimalne wymagania obejmują zapewnienie w instytucjach publicznych:

- dostępności architektonicznej – zarówno korytarze, jak i klatki schodowe powinny być wolne od barier i zapewniać możliwość poruszania się po nich m.in. osób na wózku, osób korzystających z kul, lasek i innych pomocy ortopedycznych, osób starszych, a także osób z wózkami dziecięcymi, mających różne problemy z poruszaniem się (windy, schody, korytarze, ciągi piesze w budynku),
- dostępności cyfrowej – została kompleksowo uregulowana w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej – zapewnienie informacji na temat tego, jakie zadania wykonuje dany podmiot w postaci nagrania w polskim języku migowym dla osób niesłyszących, informacji w tekście łatwym do czytania (ETR) - m.in dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, czy pliku odczytywalnego maszynowo, dzięki któremu taką informację może udzielić osoba niewidoma – dostępność w tym zakresie to także umożliwienie komunikacji z podmiotem w taki sposób, jaki jest dogodny dla osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez SMS czy przy użyciu usługi tłumaczenia migowego online.

W instytucjach publicznych w gminie Sabnie coraz większą uwagę przykładana jest do dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej usług publicznych. Dotyczy to infrastruktury budynków publicznych, udogodnień, które mogą ułatwić komunikację osobom ze szczególnymi potrzebami i narzędzi informatycznych ułatwiających korzystanie ze stron internetowych. W Gminie brak jest jednak m.in. platformy elektronicznej, dzięki której można załatwiać sprawy w Urzędzie Gminy Sabnie przez internet bez konieczności fizycznej obecności w Urzędzie.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze społecznej należy zaliczyć wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego mimo występujących problemów społecznych, spadek liczby osób korzystających z opieki społecznej, opiekę zdrowotną w skali adekwatnej do potrzeb mieszkańców oraz rosnącą aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych.

Jako niezadowolającą należy ocenić sytuację demograficzną gminy (malejąca liczba mieszkańców, utrzymujące się bezrobocie wyższe niż w większości innych gmin powiatu, starzejące się społeczeństwo), wzrastające wydatki na oświatę i wychowanie obciążające budżet gminny, niewystarczającą bazę sportowo-rekreacyjną, brak centrum/domu kultury, niski poziom edukacji oraz niski poziom cyfryzacji usług publicznych.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej gminy Sabnie. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą gminy. Opisano charakter gospodarczy gminy, podejmowane działania w celu pozyskiwania inwestorów oraz scharakteryzowano podmioty gospodarcze z terenu gminy.

Charakter gospodarczy gminy

Głównym źródłem dochodów ludności jest rolnictwo. Gmina posiada dobre warunki naturalne do rozwoju tego sektora gospodarki. Gmina Sabnie jest gminą typowo rolniczą. Rolnicze formy użytkowania ziemi są podstawową formą korzystania z zasobów naturalnych na terenie gminy. Najpoważniejszą barierą jest rozdrobnienie gospodarstw. Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego, którego użytkownik zamieszkuje na terenie gminy, wynosi około 9,5 ha.

Większość areałów rolnych przeznaczona jest pod produkcję rolną – głównie pod uprawy zbóż. Dominujące aktualnie kierunki oraz słaba opłacalność produkcji rolnej mobilizuje rolników do szukania nowych kierunków produkcji i obniżania kosztów poprzez np. zmniejszanie ilości stosowanych środków ochrony roślin. Produkcja rolnicza rozwija się tu w wielu kierunkach. Głównymi uprawami są zboża i ziemniaki. Od kilku lat obserwuje się wzrost areału uprawy kukurydzy, która ze względu na większą opłacalność staje się bardziej atrakcyjna dla rolników. Ponadto dodatkowym atutem jest możliwość jej uprawy przez wiele lat bez zmiany płodozmianu.

W produkcji zwierzęcej na terenie gminy Sabnie dominuje produkcja bydła i trzody chlewnej. Szansą na utrzymanie produkcji mleka jest bliskość dużych zakładów mleczarskich w Kosowie Lackim i Węgrowie, a na utrzymanie produkcji trzody chlewnej, zakład przetwórstwa mięsnego należącego do Grupy „Sokołów” S.A. W gminie Sabnie hoduje się również konie, a ponieważ coraz bardziej popularne staje się utrzymanie koni dla celów rekreacyjnych, dlatego obsada tych zwierząt może się zwiększyć w najbliższych latach. Z innych zwierząt w gminie hoduje się króliki, drób oraz pszczoły. Rozszerzenie produkcji królików i pszczół pozwoliłoby zwiększyć dochody małych gospodarstw i mogłoby stanowić doskonałe źródło dodatkowych dochodów dla gospodarstwa. Szansą jest tu zaktywizowanie się koła pszczelarzy. Miałoby to bardzo duże znaczenie dla przyszłości produkcji rolniczej przyjaznej środowisku naturalnemu. W Gminie Sabnie natomiast dyżur pełni doradca Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, którego jednym z zadań jest prowadzenie doradztwa i organizowanie szkoleń m.in. obejmujące ekologię i ochronę środowiska, w tym programy rolnośrodowiskowe.

Oprócz rolnictwa widoczna jest m.in. działalność związana z transportem, handlem, usługami rzemieślniczymi, budownictwem i sektorem drzewnym. Potencjalnie duże znaczenie dla rozwoju gminy może mieć turystyka. Północo-wschodnia część gminy Sabnie stanowi fragment Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Obszar Gminy Sabnie to teren niezwykle malowniczy, a bogata fauna i flora stają się elementem uatrakcyjnającym krajobraz lokalny. Niewątpliwie atutem turystycznym gminy jest Zalew w Niewiadomej – zbiornik o dużym potencjale rekreacyjno-sportowym. Działania z zakresu tworzenia infrastruktury okołoturystycznej poprzez zagospodarowanie Zbiornika Niewiadoma jako atrakcji gminy Sabnie i powiatu sokołowskiego dla wczasowiczów oraz wędkarzy i zagospodarowanie przestrzeni publicznej czy też wsparcie dla powstawania gospodarstw agroturystycznych, pozwoli na uatrakcyjnienie Gminy Sabnie w oparciu o wykorzystanie jej potencjału turystycznego. Nadmienić należy, że na obszarze gminy występują braki w infrastrukturze turystycznej. Słabo rozwinięta jest też sfera usług okołoturystycznych, tj. usługi noclegowe i gastronomiczne. Do najważniejszych kierunków rozwoju gospodarki gminy należy przede wszystkim zaliczyć:

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

- rozwój i intensyfikację współpracy między podmiotami publicznymi i prywatnymi,
- rozwój sektora usług rynkowych,
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury, w tym m.in. drogowej,
- wykorzystanie środków z funduszy zewnętrznych na projekty istotne z punktu widzenia rozwoju lub pobudzenia gospodarki lokalnej,
- prowadzenie przyjaznej polityki dla inwestorów oraz pozyskanie dużych inwestorów,
- tworzenie warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- inwestowanie w rozwój kapitału ludzkiego i zwiększanie zatrudnienia,
- działania promujące gminę jako obszar przyjazny przedsiębiorcom,
- zwiększenie znaczenia turystyki i rekreacji,
- prowadzenie gospodarki finansowej umożliwiającej wzrost budżetowych wydatków inwestycyjnych,
- rozwój edukacji na każdym poziomie oraz kształcenia przez całe życie.

Działalność gospodarcza w gminie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z gminy Sabnie zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2018-2021.

Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Sabnie w latach 2018-2021

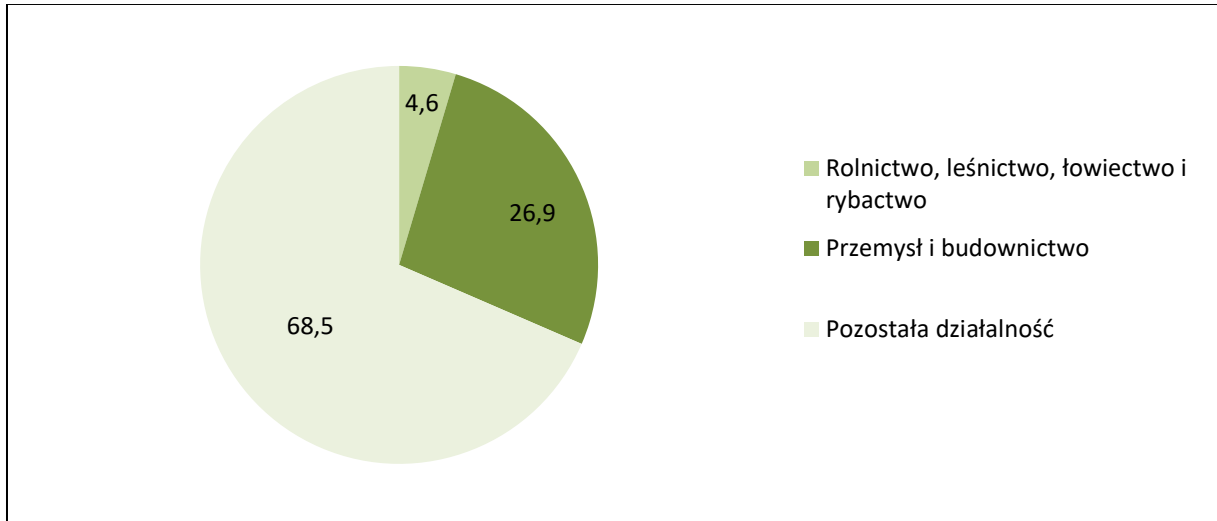
SEKCJA PKD	2018	2019	2020	2021
A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	12	11	11
B: Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
C: Przetwórstwo przemysłowe	22	24	22	22
D: Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0
E: Dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	0	0
F: Budownictwo	40	39	40	42
G: Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	52	52	50	47
H: Transport i gospodarka magazynowa	30	30	31	32
I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3	3	3	3
J: Informacja i komunikacja	5	6	6	6
K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	3	3	3
L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0	1
M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	13	12	14	9
N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	7	7	8
O: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	9	9	9
P: Edukacja	6	6	6	7
Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	10	9	10
R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	2	2	2
S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	20	24	25	26
U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, że w obrazie gospodarczym dominuje działalność z sekcji C, F, G, H oraz S i T.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział podmiotów gospodarczy z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Sabnie.

Wykres 6 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w 2021 r. (%)

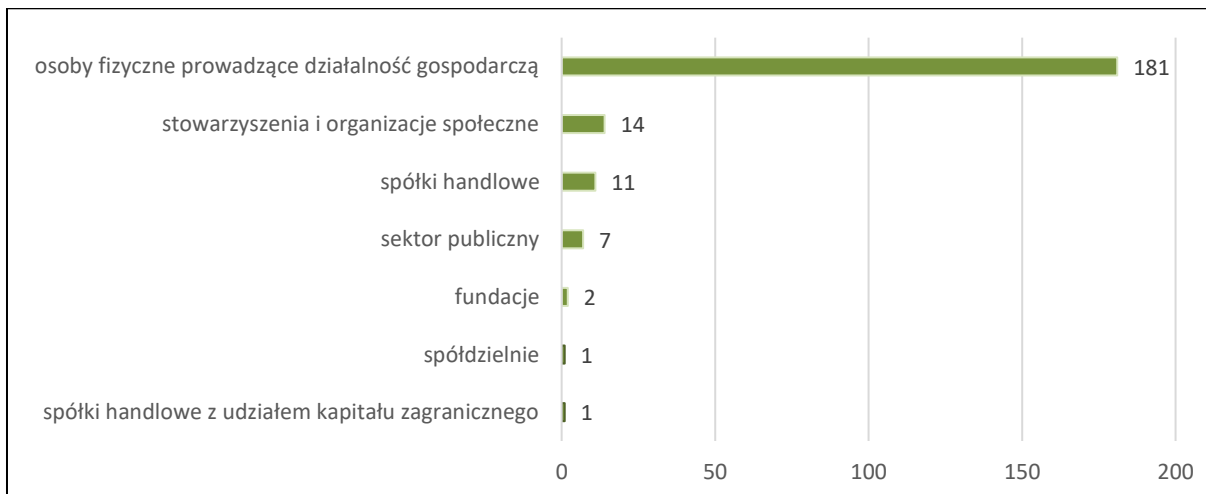

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres ten pokazuje, że zdecydowaną większość udziału w profilu gospodarczym gminy stanowi działalność inna niż przemysł i budownictwo oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Poniżej zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych w gminie Sabnie w podziale na sektory własnościowe w 2021 r.

Wykres 7 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Sabnie (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wyraźnie wskazuje, że gospodarka w gminie Sabnie oparta jest w szczególności o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wskaźniki siły gospodarczej gminy

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą gminy Sabnie.

Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	64	66	64	66	67	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	50	52	50	51	51	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

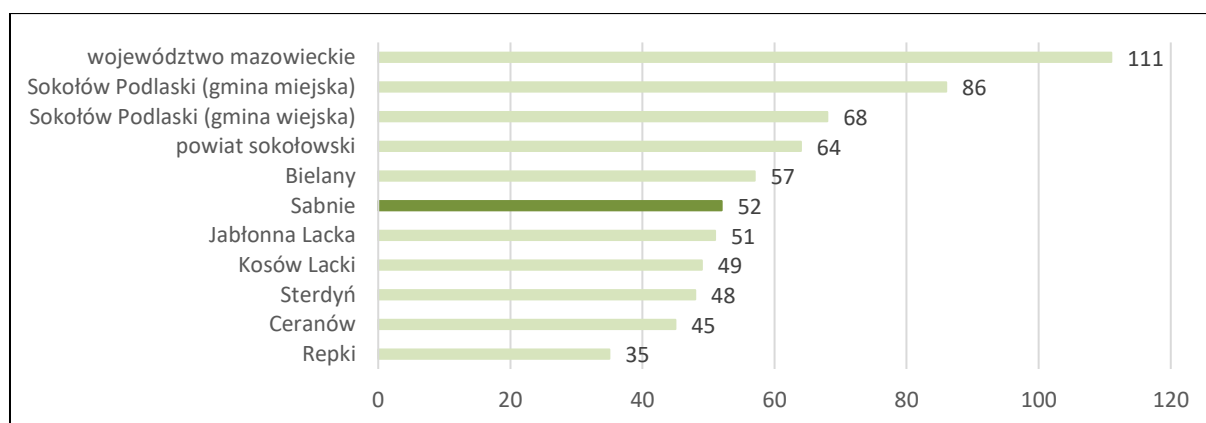
Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	189	192	185	184	181	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane w powyższych tabelach jednoznacznie wskazują na rosnącą liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na przestrzeni lat 2016-2021. Na rozwój podmiotów gospodarczych w gminie ma również wpływ dostępność środków od zewnętrznych źródeł finansowania na ich powstanie i rozwój. Poniżej przedstawiono jak wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtuje się dla gminy Sabnie na tle innych gmin powiatu sokołowskiego, średniej dla powiatu sokołowskiego i województwa mazowieckiego.

Wykres 8 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu sokołowskiego i gmin wchodzących w jego skład

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wykazuje, że analizowany wskaźnik dla gminy Sabnie – pomimo wzrostu przedsiębiorczości na przestrzeni ostatnich lat – jest znacząco niższy niż dla powiatu sokołowskiego a w szczególności dla województwa mazowieckiego.

Główne podmioty gospodarcze

Do największych pracodawców na terenie gminy należą:

- Przedsiębiorstwo Handlowe „JACEK” Jacek Kobyliński,
- Zakład Stolarski Sylwester Jabłoński,
- Tartak Nieciecz Piotr Osiński,
- Usługi Transportowe Paweł Kozłowski,
- ANWIL-TRUCK Wilk Andrzej,
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych "MIKST" Sp. z o.o.,
- Raf-Bruk Rafał Kierylak,
- Budir System Centrum Budowlane,
- SM Wood Adrian Skomorucha,
- SŁAWBUD Sławomir Wyszomierski,
- Roboty Drogowe Kierylak & Deoniziak,
- Usługi sanitarne i ogrzewania – Adam Komosa,
- Mechanika Pojazdowa – Mariusz Wilk,
- F.H.U. AMD AGRO – Andrzej Dobrowolski,
- Usługi Transportowe i Handel B.A.M – TRANS-SPED,
- P.H.U. Naprawa Ciągników i Maszyn Rolniczych – Sebastian Barbachowski,
- RN-CARD-POLSKA S.C.,
- PWL – Doradztwo,
- Sklep Rolno-Techniczny GRENE,
- Usługi koparką Oleszczuk Wojciech.

Ponadto należy wymienić również gminne jednostki organizacyjne: Urząd Gminy Sabnie, Zespół Szkół w Sabniach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sabniach i Bibliotekę Publiczną w Sabniach.

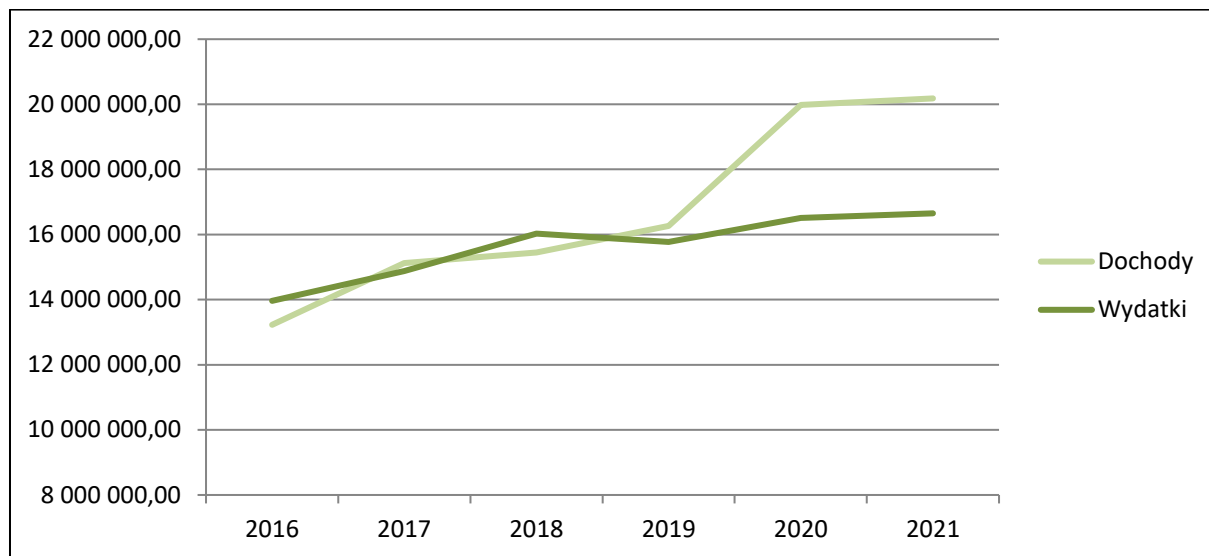
Przemysł jako dział gospodarki w gminie Sabnie nie zajmuje znaczącej pozycji. Brak jest na omawianym terenie średnich i dużych przedsiębiorstw. Większość firm zarejestrowanych w gminie ma charakter rodzinny i zatrudnia do 9 pracowników, jednak tworzą one miejsca pracy dla niewielkiej liczby ogółu zatrudnionych. W przestrzeni gminy widoczne brak jest zakładów zajmujących się działalnością mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne (np. zakłady chemiczne, utylizacja azbestu, przetwarzanie odpadów).

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków gminy Sabnie w latach 2016-2021.

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

Wykres 9 Dochody i wydatki ogółem gminy Sabnie w latach 2016-2021 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres wskazuje, że w latach 2017 i 2019-2021 dochody gminy Sabnie przewyższały wydatki z budżetu. Od 2019 r. widać wyraźnie większą przewagę dochodów na wydatkami.

Poniżej przedstawiono wskaźnik dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2021 oraz porównanie wartości za 2021 r. w stosunku do pozostałych gmin powiatu sokołowskiego.

Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sabnie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	3 474,28	4 057,63	4 193,94	4 435,23	5 521,36	5 697,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W powyższej tabeli zaobserwować można ciągły wzrost wysokości dochodów gminy Sabnie w przeliczeniu na 1 mieszkańca od 2016 r.

Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sabnie w 2020 w porównaniu do gmin powiatu sokołowskiego

GMINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Bielany	7 939,54
Jabłonna Lacka	7 755,29
Sterdyń	6 722,89
Sokołów Podlaski (gmina wiejska)	6 548,06
Ceranów	6 392,09
Repki	6 331,65
Sokołów Podlaski (gmina miejska)	6 126,35
Kosów Lacki	6 038,83
Sabnie	5 697,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Sabnie jest jednostką o najniższych dochodach gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca spośród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze gospodarczej należy zaliczyć możliwość rozwoju agroturystyki, korzystny bilans finansów gminy oraz przychylność władz lokalnych do potencjalnych inwestorów.

Jako niezadowalające należy ocenić brak dużych zakładów pracy na terenie gminy, wskaźnik zamożności gminy plasujący gminę na ostatnim miejscu wśród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego oraz nierosnącą liczbę podmiotów gospodarczych w gminie. Rozdrobnienie gospodarstw może ograniczać rozwój rolnictwa. Przedsiębiorczość w gminie wzrasta, ale jej poziom jest wciąż niższy niż wskaźniki przedsiębiorczości dla powiatu sokołowskiego czy województwa mazowieckiego. Niezbędne jest zintensyfikowanie działań na rzecz zwiększenia działalności gospodarczej również w sektorze rolniczym.

1.3 Sytuacja przestrzenna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej gminy Sabnie. Opisano lokalizację gminy pod kątem komunikacyjnym i przedstawiającym charakter rolniczo-przemysłowy gminy. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, środowiska naturalnego, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacja

Gmina Sabnie zlokalizowana jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie sokołowskim.

Rysunek 2 Lokalizacja gminy Sabnie na planie województwa mazowieckiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Sabnie zlokalizowana jest w centralnej części powiatu sokołowskiego. Sąsiaduje z gminami Kosów Lacki, Sterdyń, Jabłonna Lacka, Repki i wiejską Sokołów Podlaski.

Rysunek 3 Lokalizacja gminy Sabnie na planie powiatu sokołowskiego

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono materiał zdjęciowy przedstawiający charakter gminy Sabnie.

Zdjęcie 5 Zdjęcia terenów gminy Sabnie

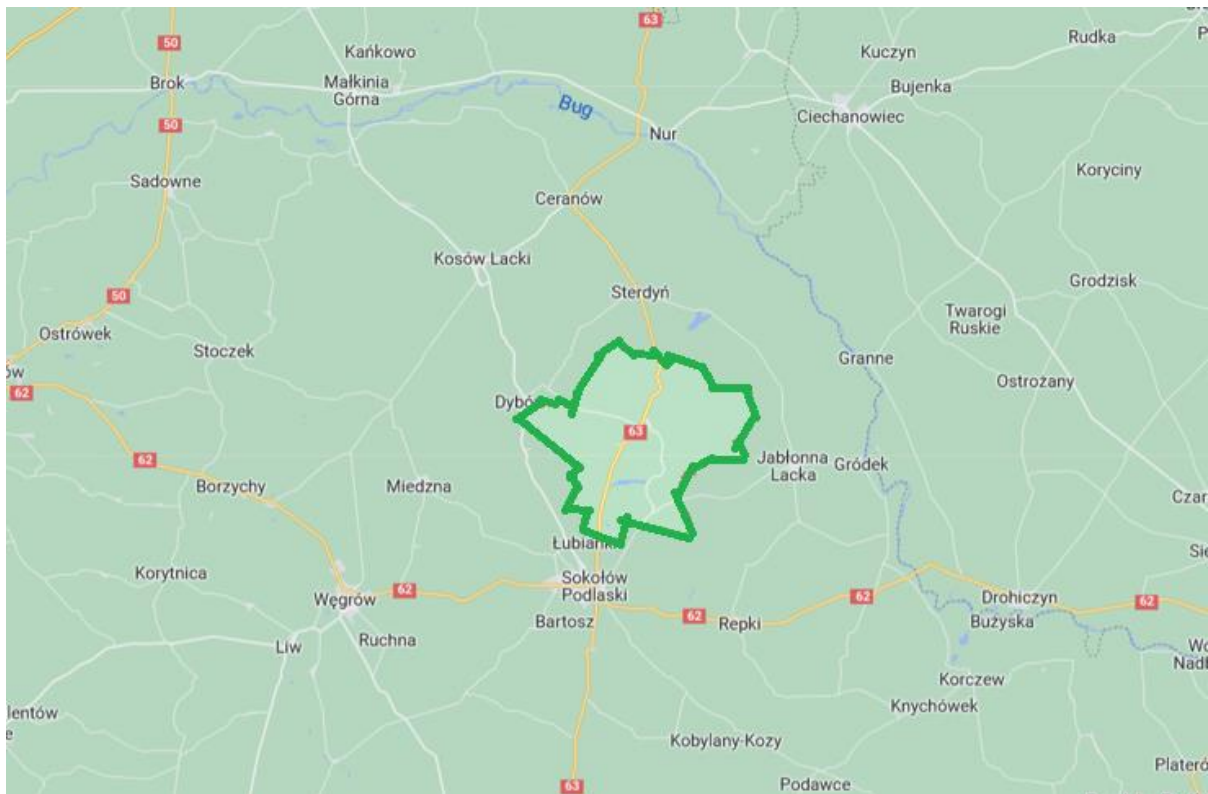

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.sabnie.pl

Gmina pod względem krajobrazu ma charakter rolniczy – typowymi krajobrazami są pola, lasy oraz wsie i miejscowości o luźnej zabudowie.

Poniżej przedstawiono położenie komunikacyjne gminy Sabnie.

Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Sabnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

Przez gminę Sabnie przebiega droga krajowa nr 63. Pozostałą część dróg stanowią drogi gminne, powiatowe i wewnętrzne. W sąsiedztwie gminy przebiega droga krajowa nr 62.

System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców gminy. Sieć dróg o układzie promienistym jest dobrze rozwinięta i zapewnia dobre połączenia zarówno z ośrodkami zewnętrznymi jak i ze wszystkimi sołectwami w gminie, ośrodkami miejskimi wyższego rzędu tj. Siedlcami, Warszawą.

Drogi wymagają przebudowy do pełnych parametrów wymaganych dla danej kategorii dróg. Podstawowy układ komunikacyjny gminy stanowią drogi powiatowe i lokalne gminne. Ponadto w gminie występuje sieć dróg wewnętrznych gospodarczych stanowiących dojazd do pól.

Środowisko naturalne

Gleby

W gminie dominują gleby kwaśne i lekko kwaśne. Gleby bardzo kwaśne występują w zachodniej części gminy. Gleby obojętne i zasadowe mają niewielki zasięg występowania. Gmina Sabnie posiada dobre gleby rolne – potwierdza to wskaźnik bonitacyjny gleb. Wskaźnik bonitacyjny gminy Sabnie wynosi 0,98 i – w porównaniu do innych gmin powiatu sokołowskiego – jest jedynie słabszy od wskaźników gmin Sterdyń i Repki a równy wskaźnikowi dla gleb Sokołowa Podlaskiego.

Łąki są położone na glebach przeważnie mineralnych, choć ich część jest położona na glebach płytkich torfowych i murszowych. Rzeka Cetynia jest nieuregulowana, stąd w okresie roztopów i większych opadów letnich są zalewane użytki zielone. Użytki rolne zajmują obszar 8044 ha, lasy i grunty leśne 2446 ha. Obszary leśne stanowią obecnie 22,9% powierzchni gminy Sabnie.

Wody*Wody powierzchniowe*

Obszar gminy Sabnie w całości położony jest w zlewni Środkowej Wisły w obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Przez gminę Sabnie z południa na północ płynie rzeka Cetynia, która jest lewobrzeżnym dopływem Bugu. Sieć rzeczną tworzą jej dopływy: Dopływ z Niecieczy, Dopływ spod Bujał-Mikoszy, Okno, Dopływ spod Chmielnika, Dopływ spod Kol. Hołowienki. Cały obszar Gminy leży w zlewni Bugu, która jest zlewnią trzeciego poziomu. Zlewnie szóstego poziomu to zlewnia Cetyni (większość powierzchni Gminy), zlewnia Buczynki na zachodzie oraz niewielkie fragmenty w zlewniach Bugu i Turny na wschodzie. Poniżej przedstawiono informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) w gminie Sabnie.

Tabela 17 Informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych w gminie Sabnie

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju
PLRW2000172667126	Dopływ spod Bujał-Mikoszy	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, regularny wywóz nieczystości płynnych.
PLRW2000172667128	Dopływ spod Kol. Hołowienki	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
PLRW2000242667129	Cetynia od Okna do ujścia	silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
PLRW2000232667329	Buczynka	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
PLRW20001726671249	Cetynia od źródeł do Okna	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
PLRW2000172665989	Turna	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
PLRW2000232665992	Dopływ spod Dzierzb Włościańskich	naturalna	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	

Źródło danych: baza danych aPGW

Stan wszystkich JCWP w gminie Sabnie oceniony został jako zły. Celem środowiskowym dla nich jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Ma to zostać poprzez szereg działań wskazanych w ww. tabeli.

Zagospodarowanie wód

Przeprowadzone melioracje odwadniające zmniejszają możliwości naturalnej retencji wody na terenach podmokłych oraz na terenach leśnych. Zdolność retencji wody oraz przeciwdziałania powodzi posiadają wybudowane zbiorniki „Niewiadoma” i „Kupientyn”.

Zdjęcie 6 Zbiornik „Niewiadoma”

Źródło: materiały własne

Wody podziemne

Obszar gminy Sabnie w całości położony jest w zlewni Środkowej Wisły w obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Gmina Sabnie leży w granicach jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) numer 55 i kodzie GW200055. Poniżej przedstawiono dane dot. ww. JCWPd, cele środowiskowe przypisane do nich oraz działania niezbędne do osiągnięcia tych celów.

Tabela 18 Opis Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 55 PLGW200055

Kod JCWPd	Numer JCWPd	Stan ogólny JCWPd	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju
PLGW200055	55	dobry	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: realizacja programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu wodno-środowiskowego kraju

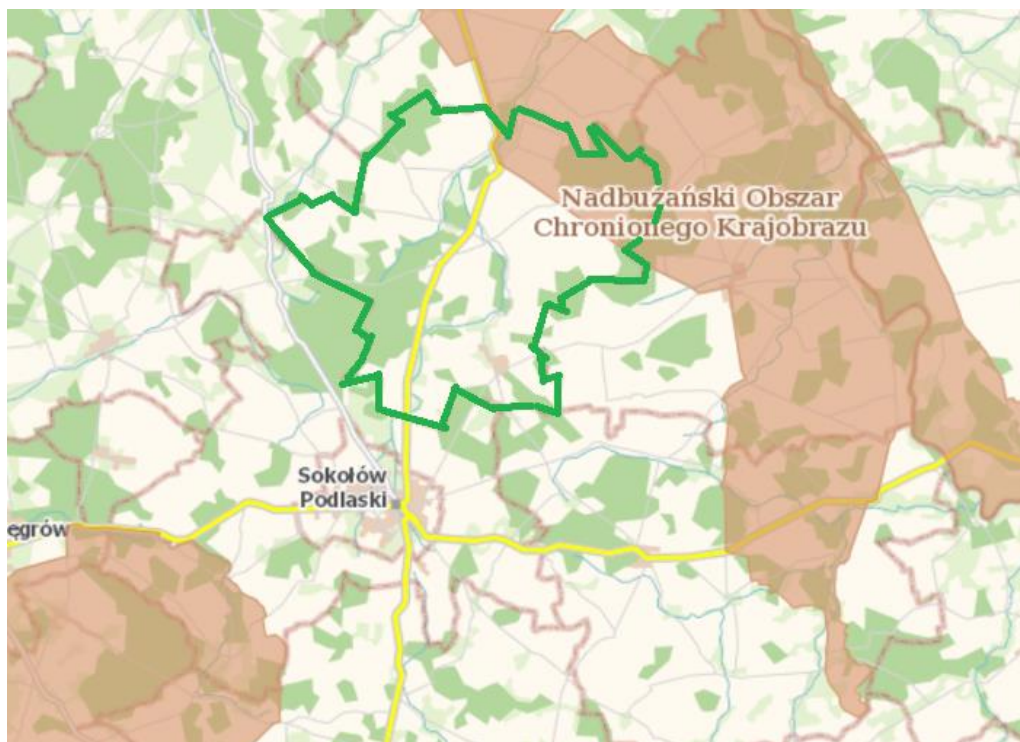
Stan wód podziemnych gminy Sabnie należy ocenić jako dobry.

Formy ochrony

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Północno-wschód gminy Sabnie stanowi fragment Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (NOChK) o numerze PL.ZIPOP.1393.OCHK.109, ustanowiony Uchwałą Nr XVII/99/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach z dnia 28 października 1986 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

NOChK obejmuje szerokim pasem południowo-wschodnią część doliny Bugu. Po powiększeniu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu stanowi jego otulinę. Najcenniejsze walory przyrodnicze weszły w skład rezerwatów „Sterdyń”, „Dębniak”, „Kalinia” i „Przekop” i w nowe granice parku krajobrazowego. Ponadto znajduje się tu 49 pomników przyrody. Krajobraz doliny Bugu ma charakter rolniczy.

Rysunek 5 Położenie gminy Sabnie względem Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

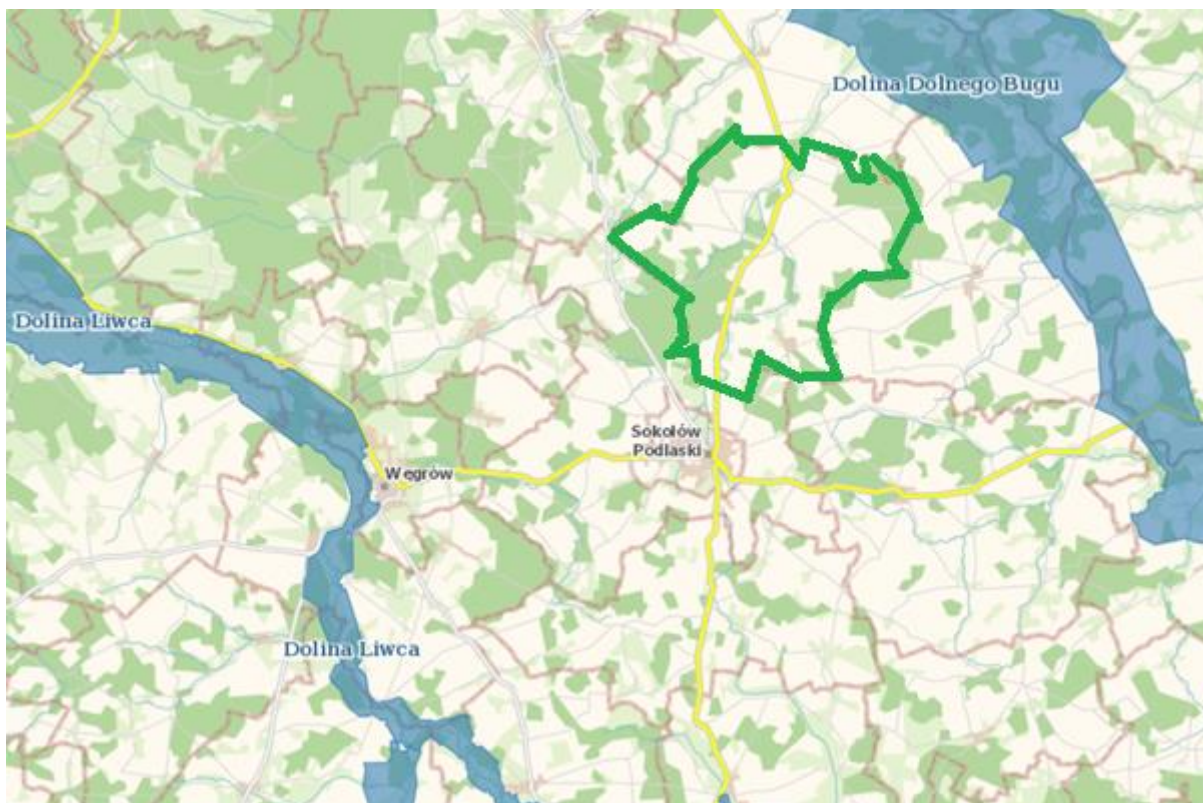
W gminie istnieją dwa pomniki przyrody ożywionej (dąb szypułkowy i sosna zwyczajna). Pomniki ustanowiono Rozporządzeniem Nr 6 Wojewody Mazowieckiego z dnia 02 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sokołowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. 2009.36.860).

W gminie Sabnie istnieją 4 użytki ekologiczne:

- użytek ekologiczny „Derkacz” - fragment ekstensywnie użytkowanych łąk torfowiskowych o powierzchni 3,46 ha w dolinie rzeki Cetynia, położony we wsi Sabnie; użytek cechuje duża bioróżnorodność,
- użytek ekologiczny „Kierz” - o powierzchni 1,36 ha, znajdujący się na terenie wsi Grodzisk, będący zbiornikiem wodnym oraz przylegającym do niego nieużytkiem; użytek stanowi ostoję płazów i ptaków wodno-błotnych,
- użytek ekologiczny będący śródleśnym bagnem – o powierzchni 0,36 ha z ciekawą roślinnością wodną, bagienną i bogatą fauną, położony na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Sokółów,
- użytek ekologiczny będący śródleśnym bagnem – o powierzchni 0,88 ha z ciekawą roślinnością wodną, bagienną i bogatą fauną, położony na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Sokółów.

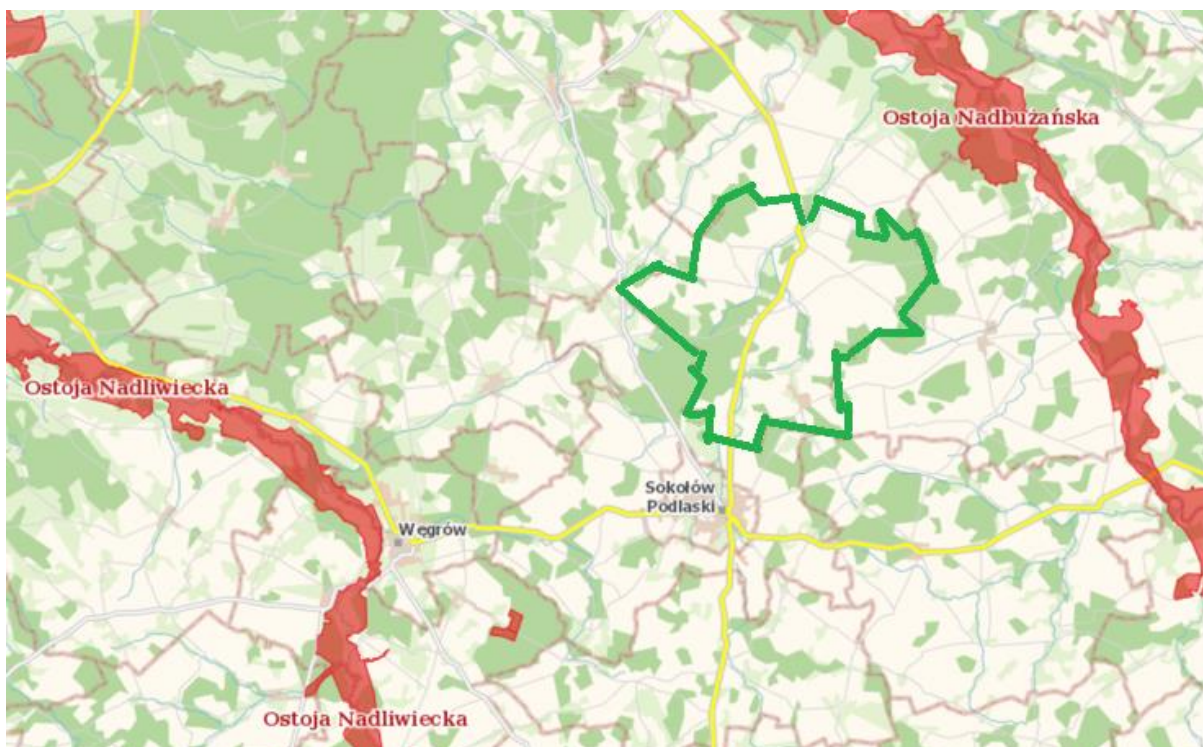
Gmina Sabnie znajduje się poza obszarami chronionymi w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 i krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL.

Rysunek 6 Położenie gminy Sabnie względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 7 Położenie gminy Sabnie względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Ostoja Nadbużańska” (PLH140011) i obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnego Bugu” leżą ok. 3,0 km na wschód od granic gminy.

Najbliżej położony rezerwat przyrody „Wydma Mołozewska” położony jest w gminie Jabłonna Lacka ok. 5 km od wschodnich granic gminy a rezerwat „Śnieżyczki” znajduje się w gminie Repki około 1 km od południowej granicy gminy.

Rysunek 8 Położenie gminy Sabnie względem rezerwatów przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Na terenie gminy nie występują inne formy ochrony przyrody.

Powietrze

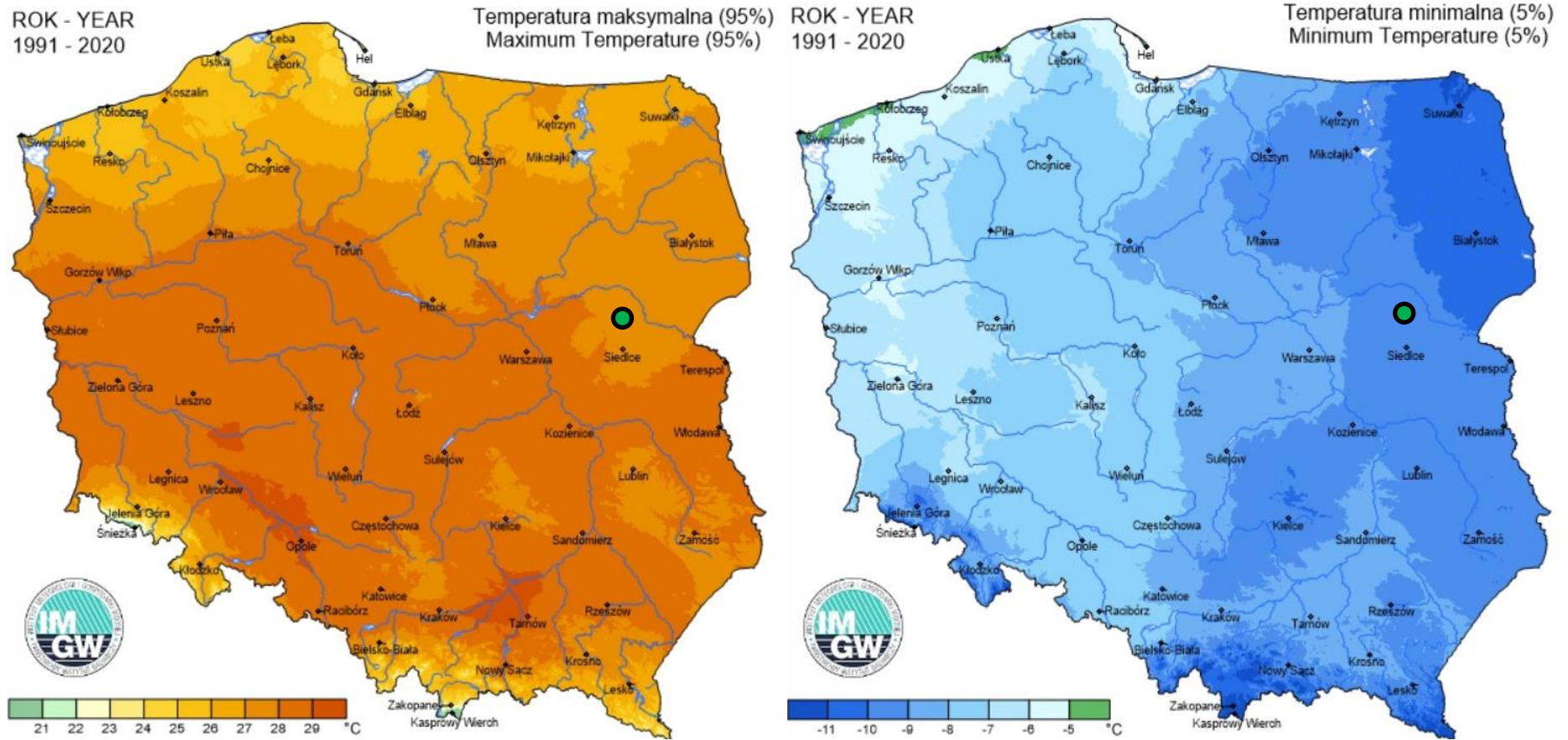
Największym zanieczyszczeniem powietrza na terenie gminy jest niska emisja. Problemem jest spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości, a także odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. Sytuacja ta nasila się szczególnie w sezonie grzewczym i powoduje wyraźne okresowe pogorszenia stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Kolejnym znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest transport drogowy.

Warunki pogodowe

Poniżej zaprezentowano graficznie dane dla wielolecia 1991-2020 r. i zaznaczono lokalizację gminy Sabnie.

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

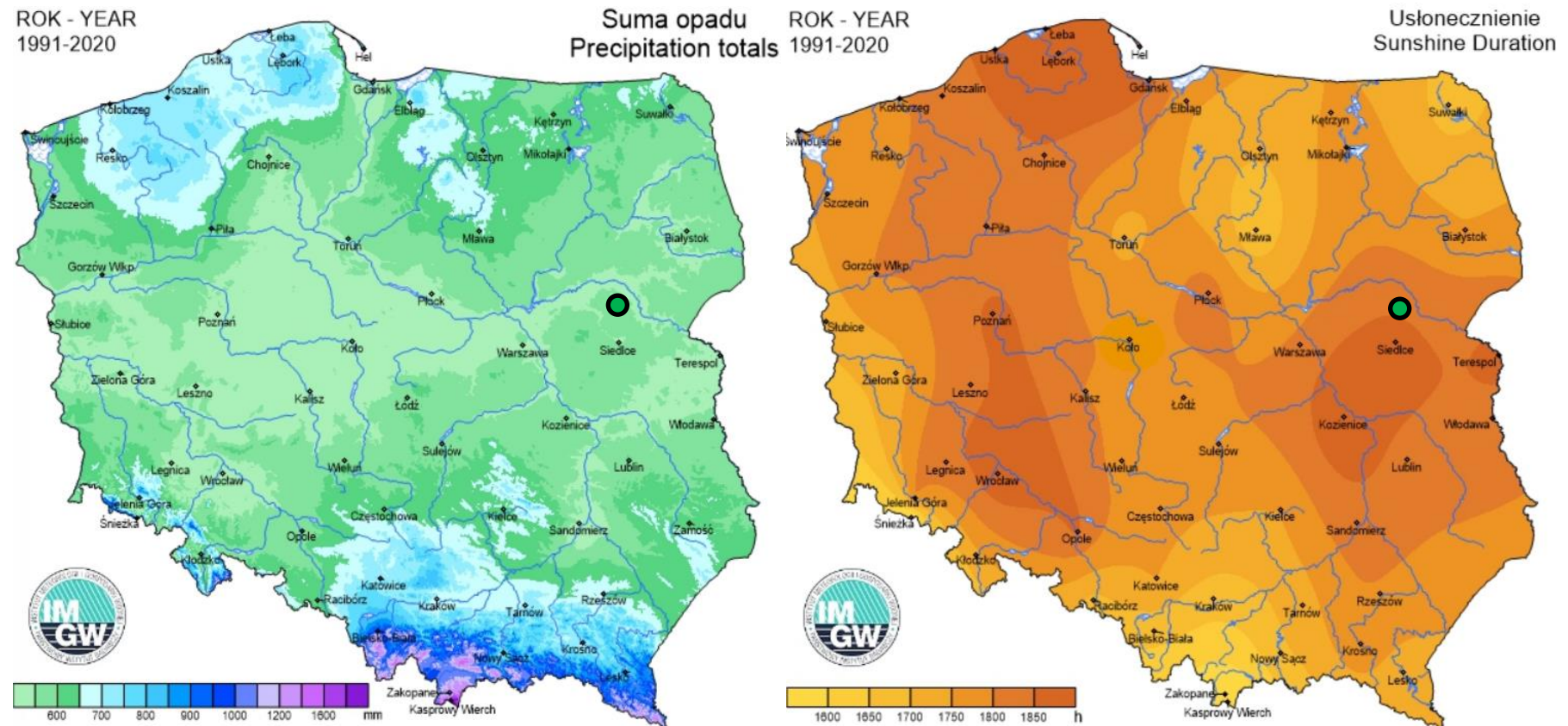
Rysunek 9 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

Rysunek 10 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.

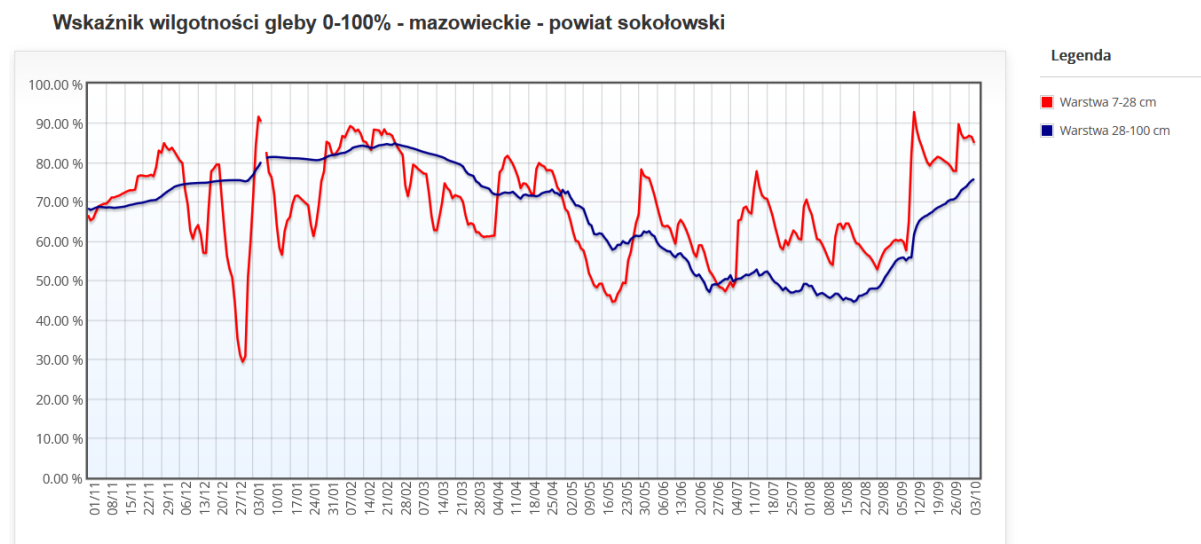

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Sabnie nie odnotowuje się ekstremalnych wartości temperatury, usłonecznienia i opadów w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Jednym z istotnych zagrożeń klimatycznych dla gminy Sabnie jest występowanie susz. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu sokołowskiego w okresie 11.2021 – 10.2022 r.

Wykres 10 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu sokołowskiego

Źródło: www.agrometeo.imgw.pl

Na powyższym wykresie widać, że wskaźnik wilgotności gleby w analizowanym okresie jedynie w grudniu 2021 r. spadł poniżej poziomu 40%, co wskazywało na deficyt wody w strefie korzeniowej. Wartości wskaźnika rokrocznie prezentują podobne wartości. W gminie są zbiorniki retencyjne mogące niwelować skutki suszy.

Dobra kulturowe

Gmina posiada bogate zasoby dóbr kulturowych, zabytków czy obszarów zabytkowych. Wśród charakterystycznych i szczególnie istotnych dla identyfikacji kulturowej gminy są następujące obiekty:

- dwór w Kupientynie z XIX w. – klasycystyczny, murowany w stylu nawiązującym do włoskiego renesansu,
- zespół dworski z XIX wieku w Grodzisku – drewniany dwór z końca XIX lub początków XX w., parterowy, kryty dwuspadowym dachem, z otwartą werandą poprzedzającą wejście,
- zespół dworski z połowy XIX w. w Kurowicach – klasycystyczny, parterowy dwór, kryty czterospadowym dachem,
- kościół w Grodzisku – drewniany w stylu bazyliki rzymskiej z 1778 roku, na otynkowanej podmurówce ceglanej powstał na miejscu XVI wiecznego również drewnianego kościoła,
- neogotycki kościół murowany w Zembrowie z początków XX w. – wybudowany z kamieni granitowych i cegły,
- kaplica grobowa rodziny Trębickich wybudowana pod koniec XIX w.,
- groby rodziny Mniszek-Tchórznickich z drugiej połowy XIX w. i początków XX w.,
- cmentarze w Grodzisku i Niecieczy Włociańskiej powstałe na w XIX i XX w.,
- zespół dworski z parkiem w Wymysłach z początków XX w.

Poniżej zaprezentowano zdjęcia poszczególnych obiektów z terenu gminy Sabnie o dużej wartości kulturowej.

Zdjęcie 7 Dwór w Kupientynie

Źródło: www.sabnie.pl

Zdjęcie 8 Kościół w Grodzisku

Źródło: www.sabnie.pl

Zdjęcie 9 Kościół murowany w Zembrowie

Źródło: www.sabnie.pl

Zdjęcie 10 Zespól dworski w Kurowicach

Źródło: www.sabnie.pl

Zdjęcie 11 Zespół dworski w Grodzisku

Źródło: www.sabnie.pl

Zdjęcie 12 Zespół dworski w Wymysłach

Źródło: www.sabnie.pl

Na uwagę zasługują też liczne zabytkowe kapliczki, figury na cokołach i krzyże rozsiane na terenie całej gminy. Część zabytków na terenie gminy Sabnie znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga przeprowadzenia prac konserwatorsko-remontowych.

Zabytki, których właścicielami są osoby prywatne są przez nie zabezpieczane we własnym zakresie (właściciele zabytków mają możliwości uzyskania dofinansowania na renowację od Mazowieckiego Konserwatora Zabytków).

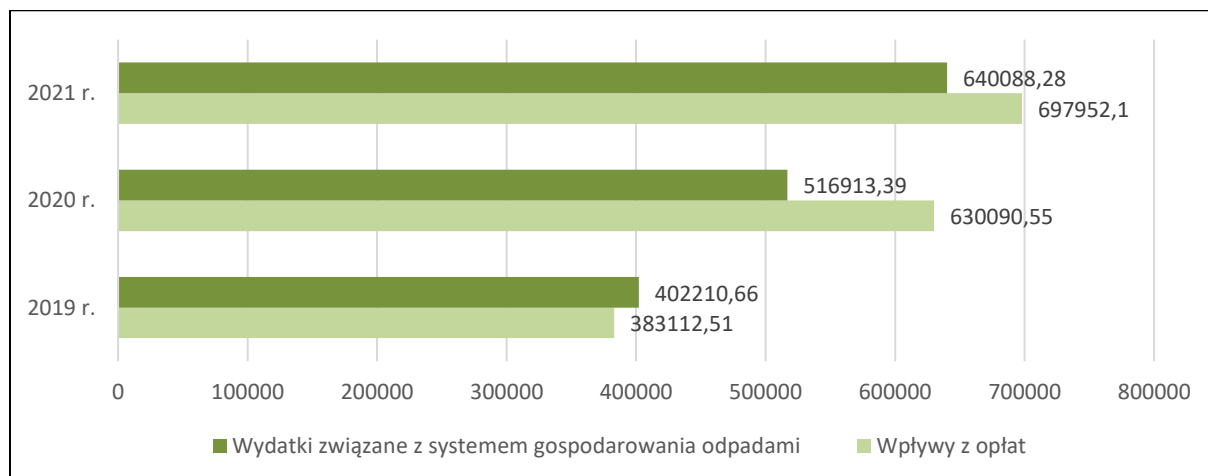
Gospodarka odpadami

Usługę polegającą na odbiorze i zagospodarowaniu odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych świadczy wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny. W przypadku odpadów zbieranych selektywnie obowiązuje odbiór odpadów z podziałem na 5 frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady oraz odpady resztkowe.

Drugim filarem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych stanowi punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych działający na terenie gminy Sabnie. PSZOK znajduje się w Sabniach. Funkcję PSZOK w 2021 r. pełnił mobilny kontener na odpady komunalne z podziałem na odpowiednie frakcje odpadów komunalnych. Obsługą PSZOK zajmowała się firma zewnętrzna. PSZOK przyjmuje odpady komunalne wytworzone w gospodarstwach domowych przez mieszkańców gminy Sabnie.

Głównym kosztem funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesionym przez Gminę Sabnie jest koszt odbioru, odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, czyli koszt odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Sabnie. Poniżej przedstawiono ww. porównanie wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatków związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (obsługa PSZOK, obsługa informatyczna systemu komputerowego, wydatki administracyjne, wynagrodzenie wraz z pochodnymi) w gminie Sabnie w latach 2019-2021.

Wykres 11 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Sabnie w latach 2019-2021 (w zł)

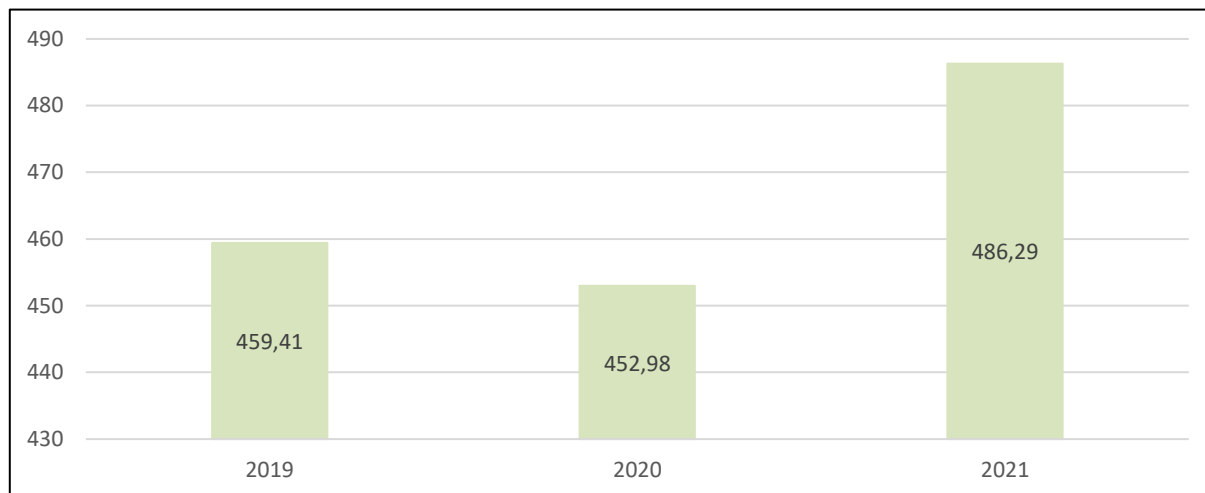

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2019 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2020 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2021 r.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie Sabnie od 2020 r. kształtują się na niższym poziomie niż wpływy.

Poniżej zaprezentowano łączny ładunek odebranych odpadów komunalnych w gminie Sabnie w latach 2019-2021.

Wykres 12 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Sabnie w latach 2019-2021 (Mg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2019 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2020 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2021 r.

Masa odebranych odpadów komunalnych w 2021 r. wzrosła w stosunku do roku 2020 o ponad 33,31 Mg a w stosunku do 2019 r. o 26,88 Mg.

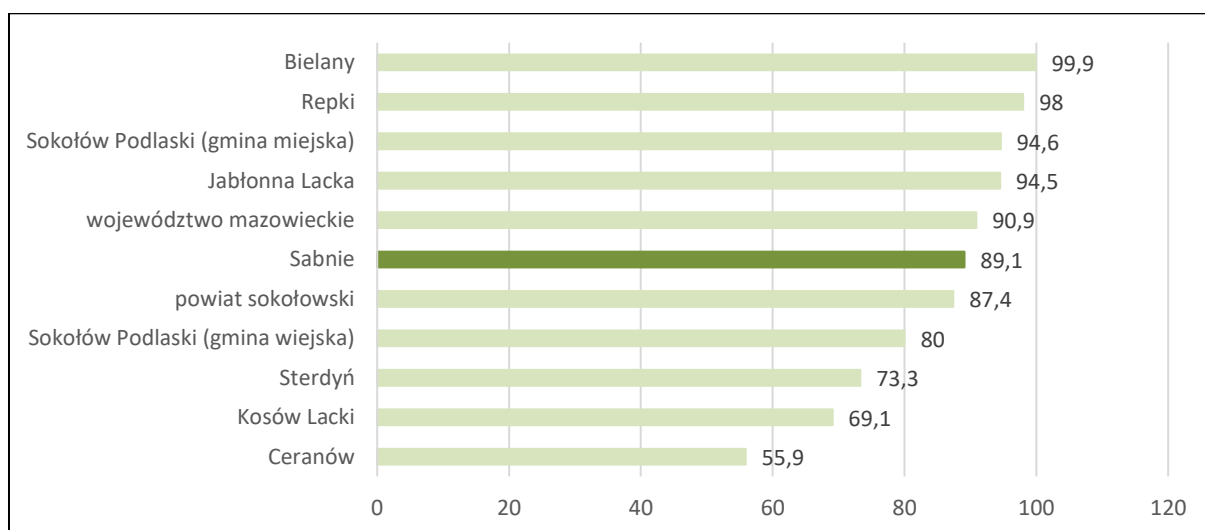
Infrastruktura techniczna

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Wskaźnik mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w gminie Sabnie wynosi 89,1%. Wszystkie sołectwa położone na obszarze gminy zaopatrywane są w wodę z istniejących systemów wodociągowych (wodociągi w większości wymagają modernizacji). W gminie Sabnie są dwa ujęcia wody w Sabniach i Kurowicach. Ponadto na obszarze gminy znajduje się kilka studni głębinowych. Ujęcie w Sabniach nie jest w pełni wykorzystane. W miejscach braku sieci wodociągowej, mieszkańcy korzystają z wodociągów zagrodowych oraz studni kopanych i wierconych.

Długość sieci wodociągowej (stan na grudzień 2021) wyniosła 74,9 km.

Wykres 13 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2021 r.)

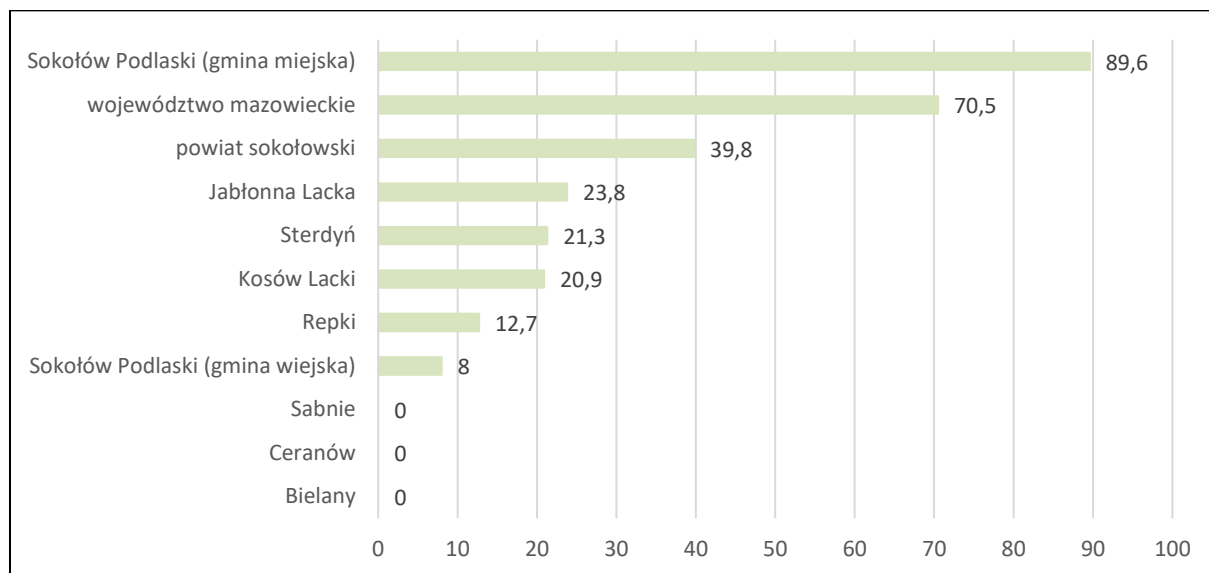

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dla gminy Sabnie odnotowano 5 najwyższy analizowany wskaźnik spośród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego i wyższy niż wskaźnik dla powiatu sokołowskiego.

Na terenie gminy Sabnie nie ma sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Znajdują się tu przydomowe oczyszczalnie ścieków w Sabniach o wydajności 4,5 m³/dobę, w Zembrowie przy szkole podstawowej o wydajności 4,5 m³/dobę i w Niecieczy o wydajności 3 m³/dobę. Mieszkańcy odprowadzają ścieki do szamb asenizacyjnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wykres 14 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Obserwuje się inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków (m.in. dzięki współfinansowaniu inwestycji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środków unijnych). Brak kanalizacji sanitarnej jest jednym z głównych problemów przestrzennych gminy.

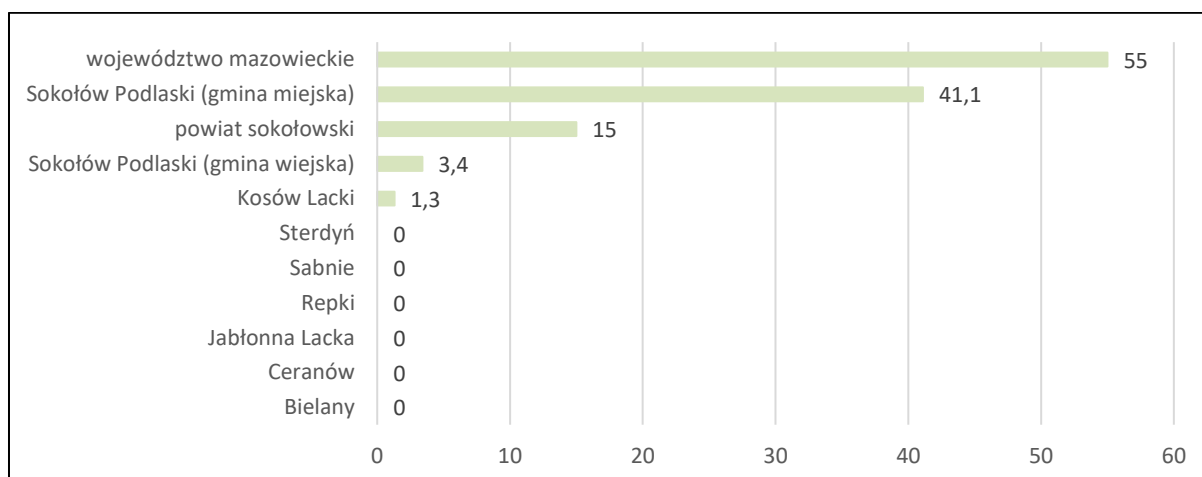
Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy Sabnie nie ma zorganizowanych systemów ciepłowniczych. W siedliskach zagrodowych i zabudowie mieszkaniowej dominuje ogrzewanie piecowe. Część budynków mieszkalnych posiada instalacje centralnego ogrzewania zasilane z własnych kotłowni opalanych paliwem. Większe źródła ciepła istnieją w budynkach użyteczności publicznej.

Sieć gazowa

Na terenie gminy Sabnie nie ma sieci gazowej. Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu sokołowskiego, powiatu sokołowskiego i województwa mazowieckiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2020 r.

Wykres 15 Osoby korzystające z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Sabnie jest jedną z 6 gmin powiatu sokołowskiego, które nie posiadają sieci gazowej.

Sieć elektroenergetyczna

Obszar gminy obsługiwany jest w zakresie elektroenergetyki przez PGE Dystrybucja S.A., Oddział Warszawa, Punkt Obsługi Klienta Dystrybucyjnego Sokołów Podlaski. Długość sieci rozdzielczej wynosi 74,9 km. Gmina nie posiada na swym terenie linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz stacji transformująco-rozdzielczej 110/15 kV, nie jest też planowana ich budowa. Na terenie gminy przebiegają linie średniego napięcia 15 kV, ponadto zlokalizowane są wieże telekomunikacji bezprzewodowej operatorów sieci GSM.

Wszystkie miejscowości włączone są do sieci elektroenergetycznej. Występują jeszcze miejscowości, w których odbiorcy otrzymują energię elektryczną o zaniżonych parametrach napięciowych, które wymagają reelektryfikacji tj. dobudowy stacji transformatorowych, sieci średniego i niskiego napięcia w celu poprawy warunków zasilania.

Infrastruktura teleinformatyczna

Dostępność mieszkańców gminy Sabnie do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie się poprawia. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii komórkowej. Praktycznie cały obszar gminy objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej. Rozwija się również rynek usług informatycznych, tj. transmisja danych i dostęp do sieci internetowej. Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie gminy będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do Internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji publicznej na poziomie gminy. Procesowi temu powinny towarzyszyć działania związane z uświadamianiem i edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informatycznych, zwłaszcza w grupie wiekowej osób 50+.

Zagospodarowanie przestrzenne

Obecnie na terenie gminy Sabnie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sabnie przyjęte Uchwałą Nr LIII/309/2014 Rady Gminy Sabnie z dnia 12 listopada 2014 r. Gmina Sabnie posiada Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla obszaru powiązanego ze zbiornikiem głównym Niewiadoma w miejscowościach Kupientyn, Kupientyn-Kolonia,

Niecierz Włociańska i Niewiadoma oraz dla obszaru w obrębie geodezyjnym Suchodół Włociański (działki nr 373, 374, 375, 376, 433 i 435).

DIAGNOZA

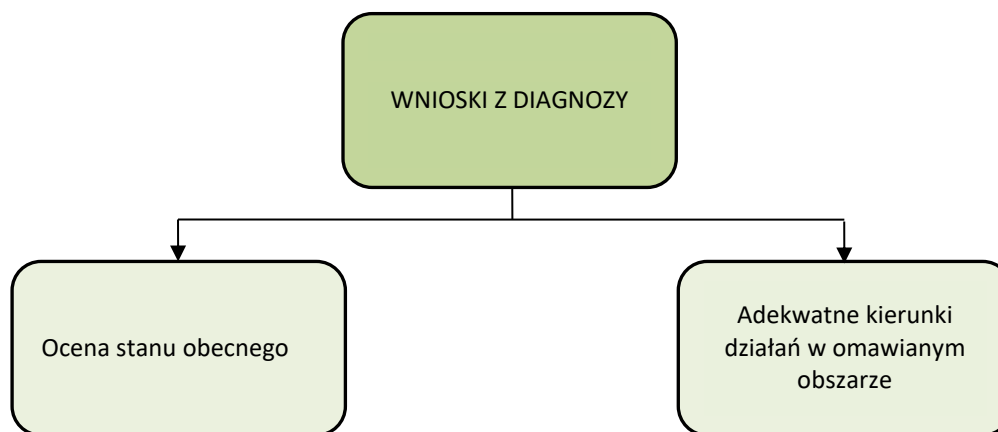
Do głównych atutów gminy w sferze przestrzennej należy zaliczyć skomunikowanie z wojewódzką siecią drogową, stosunkowo wysoki stopień zwodociągowania gminy, istniejące rozwiązania retencyjne, bogate zasoby kulturowe jak na tak małą gminę oraz uregulowaną gospodarkę odpadami.

Jako niezadowolające należy wskazać brak sieci kanalizacyjnej, gazowej i ciepłowniczej brak oczyszczalni ścieków, zanieczyszczenie powietrza, brak rozwiązań retencyjnych, przestrzeń publiczną wymagającą rewitalizacji, brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenu całej gminy.

1.4 Wnioski z diagnozy

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Sabnie w przedmiotowym punkcie zaprezentowano wnioski z ww. analiz. Wnioski zostały zdefiniowane w układzie przedstawionym poniżej.

Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Sabnie

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wnioski z diagnozy sytuacji w gminie Sabnie zgodnie z powyższym układem w podziale na sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Na zielono zaznaczono pozytywne oceny stanu obecnego.

Tabela 19 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Sabnie

SFERA SPOŁECZNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Malejąca liczba mieszkańców	Zintensyfikowanie działań zachęcających do osiedlania się rodzin na terenie gminy, rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe
Starzejące się społeczeństwo	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do zakładania rodzin i osiedlania się rodzin na terenie gminy
Zmniejszające się bezrobocie	Utrzymanie trendu, pozyskiwanie nowych inwestorów
Edukacja oparta na Zespole Szkół w Sabniach	Modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych, realizacja programów edukacyjnych
Wzrost wydatków na oświatę i wychowanie	Pozyskiwanie środków zewnętrznych, działania zmierzające do uzyskania wyższych subwencji z budżetu państwa

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

Opieka zdrowotna adekwatna do potrzeb gminy	Dalsza działalność Gminnego Ośrodka Zdrowia i punktu aptecznego
Spadek liczby osób korzystających z opieki społecznej	Utrzymanie skutecznej działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sabniach
Aktywna działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych	Dalsza aktywizacja mieszkańców w kwestii społeczeństwa obywatelskiego, współpraca Gminy i sołectw z organizacjami pozarządowymi
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – stosunkowo mała liczba stwierdzonych przestępstw	Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa
Działalność kulturalna oparta o Zespół Szkół w Sabniach i świetlice wiejskie	Aktywizacja kulturalna mieszkańców m.in. poprzez stymulowanie działalności organizacji pozarządowych w tym zakresie (np. współpraca Gminy z organizacjami, realizacja programów grantowych), docelowe utworzenie jednostki pełniącej funkcję centrum kultury
Baza sportowa oparta na infrastrukturze szkolnej	Dalsza rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej o strefy aktywności (np. siłownie zewnętrzne, place zabaw, małe boiska) na terenie gminy
Występujące problemy społeczne	Realizacja programów zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych
Niewystarczający poziom cyfryzacji usług publicznych	Komputeryzacja i cyfryzacja Zespołu Szkół w Sabniach, cyfryzacja działalności Urzędu Gminy Sabnie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Sabnie

SFERA GOSPODARCZA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Możliwość rozwoju branży agroturystycznej	Dalsze działania mające na celu przejście mieszkańców do działalności pozarolniczej, stworzenie oferty turystycznej gminy, zagospodarowanie okolicy zbiornika „Niewiadoma”
Niska opłacalność działalności rolniczej, rozdrobnienie gospodarstw	Podjęmowania działań w celu zwiększenia odsetka osób prowadzących działalność gospodarczą niezwiązaną bezpośrednio z rolnictwem
Nierosnąca liczba podmiotów gospodarczych	Podjęmowanie działań przyjaznych prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy
Wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do ogółu mieszkańców gminy niższy niż średnia dla powiatu i województwa	Podjęmowanie działań przyjaznych prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Dochody gminy przewyższające wydatki z budżetu	Kontynuacja racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi
Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca najniższe spośród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego	Podjęmowanie działań w celu pozyskania inwestorów, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Przychylność władz lokalnych względem potencjalnych inwestorów	Kontynuacja działań w celu pozyskania inwestorów, stworzenie marki/wyróżnika gminy Sabnie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Sabnie

SFERA PRZESTRZENNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Jakość dróg wymagająca poprawy	Modernizacja istniejących dróg gminnych i dróg dojazdowych do pól
Istnienie zbiornika retencyjnego	Utrzymanie zbiornika w jego funkcji
Przebieg publiczny wymagający rewitalizacji	rewitalizacja miejscowości w gminie
Ograniczony zasięg szerokopasmowego internetu	Rozbudowa szerokopasmowego internetu
Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i powietrza	Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne (wdrażanie programów wymiany źródeł ciepła, edukacja ekologiczna mieszkańców)
Zasoby kulturowe (zabytki) o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej	Pielęgnowanie zasobów kulturowych jako lokalnych zabytków
Brak systemu ciepłowniczego – ogrzewanie lokali z indywidualnych źródeł ciepła	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne
Brak sieci gazowej	Promowanie źródeł ciepła opartych o odnawialne źródła energii
Brak sieci kanalizacyjnej	Budowa sieci kanalizacji, przydomowych oczyszczalni ścieków i rozwiązań asenizacyjnych
Brak oczyszczalni ścieków	Budowa oczyszczalni ścieków w Sabniach, Kupientynie-Kolonii i Tchórznicy Szlacheckiej
Stosunkowo wysoki stopień zwodociągowania gminy	Modernizacja sieci wodociągowej i jej ewentualna rozbudowa
System gospodarowania odpadami oparty na działalności PSZOK i na odbiorze odpadów przez podmiot zewnętrzny	Edukacja ekologiczna mieszkańców w celu odpowiedniego poziomu segregacji śmieci i recyklingu
Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Wysoki stopień zelektryfikowania gminy – część sołectw podłączona do sieci o niższych parametrach	Bieżąca konserwacja sieci elektroenergetycznej, modernizacja sieci do wysokich parametrów

Źródło: opracowanie własne

Tak sformułowane wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Sabnie stanowią podstawę do analizy SWOT i identyfikacji determinantów rozwoju gminy a następnie celów rozwojowych.

2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Sabnie pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju gminy. Analiza została dokonana w podziale na 3 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT gminy Sabnie w sferze społecznej.

Tabela 22 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze społecznej

MOCNE STRONY GMINY	SŁABE STRONY GMINY
– działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych (lokalna grupa działania, koła gospodyń wiejskich itp.) – spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej – wysoki poziom bezpieczeństwa – zapewnione podstawowe usługi zdrowotne – zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych	– starzejące się społeczeństwo – spadek liczby mieszkańców – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – brak organizacji zajmujących się wspieraniem przedsiębiorczości – występujące problemy społeczne – brak placówki pełniącej rolę centrum kultury – niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna – niewystarczający poziom cyfryzacji usług publicznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych (w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027) na działania zwiększające przedsiębiorczość mieszkańców, rozwiązujące problemy społeczne, inwestycje gminne zwiększające atrakcyjność gminy zwłaszcza dla młodych ludzi, cyfryzację usług publicznych	– złe prognozy demograficzne (dalszy odpływ mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy związane są przede wszystkim z poziomem bezpieczeństwa, usługami zdrowotnymi, widocznym trendem zmniejszania bezrobocia i działalnością organizacji pozarządowych. Słabe strony dotyczą niekorzystnej sytuacji demograficznej, braku wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości, występowania problemów społecznych, niewystarczającej bazy sportowej, braku placówki pełniącej rolę centrum kultury i poziomu cyfryzacji usług publicznych. Jako szanse należy wskazać możliwość pozyskania dofinansowania a jako zagrożenie definiowane są niekorzystne prognozy demograficzne.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT gminy Sabnie w sferze gospodarczej.

Tabela 23 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY GMINY	SŁABE STRONY GMINY
– stabilna sytuacja finansowa gminy – dostępne tereny inwestycyjne – walory środowiskowe odpowiednie dla rozwoju agroturystyki – przychylność władz samorządowych dla inwestorów	– odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – brak organizacji zajmujących się wspieraniem przedsiębiorczości – ograniczenia w rozwoju rolnictwa stanowiącego do tej pory istotny filar gospodarki gminy – nierosnąca liczba podmiotów gospodarczych

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030

	– zamożność mieszkańców najniższa spośród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego – aktywność gospodarcza niższa niż średnia dla powiatu sokołowskiego – zamożność mieszkańców najniższa spośród wszystkich gmin powiatu sokołowskiego
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwości zmiany profilu działalności rolniczej na przemysłową i usługową – perspektywy rozwoju agroturystyki, która staje się coraz popularniejszą formą turystyki – możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 – proinwestycyjne nastawienie władz gminnych – pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych	– złe prognozy demograficzne (dalszy odpływ siły roboczej) – niska rozpoznawalność turystyczna gminy – niestabilność przepisów prawa dotyczących inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy wiążą się przede wszystkim z dobrą sytuacją finansów gminy, dostępnymi terenami inwestycyjnymi i walorami środowiskowymi odpowiednimi dla rozwoju agroturystyki. Szansą dla gminy w omawianej sferze są możliwości rozwoju działalności przemysłowej i usługowej, agroturystyki oraz możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Jako słabe strony zdefiniowano niekorzystną sytuacją demograficzną, brak wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości, niską zamożność mieszkańców oraz niską aktywność gospodarczą gminy. Zagrożenia to głównie niekorzystne prognozy demograficzne, brak wyróżnika turystycznego gminy i niestabilność przepisów prawa.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Sabnie w sferze przestrzennej.

Tabela 24 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY GMINY	SŁABE STRONY GMINY
– stosunkowo duże zwodociągowanie gminy – uregulowana gospodarka odpadami – dostępne tereny inwestycyjne – walory środowiskowe odpowiednie dla rozwoju agroturystyki – dobra dostępność komunikacyjna (bliskość dróg wojewódzkich) – atrakcyjne zasoby kulturowe – istniejące rozwiązania retencyjne – brak zakładów (m.in. zakładów chemicznych, utylizacji azbestu czy zagospodarowania odpadów), które mogą znacząco wpływać na stan środowiska naturalnego	– słaba jakość dróg – brak sieci kanalizacyjnej – brak sieci gazowej – brak systemu ciepłowniczego – brak oczyszczalni ścieków – część sołectw z dostępem do sieci elektroenergetycznej o niskich parametrach – zanieczyszczenie powietrza pochodzące głównie z indywidualnych źródeł ciepła – braki w dostępie do szerokopasmowego internetu – brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenu całej gminy

SZANSE	ZAGROŻENIA
– perspektywy rozwoju dla odnawialnych źródeł energii – warunki do rozwoju agroturystyki, która staje się coraz popularniejszą formą turystyki – możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na inwestycje komunalne i proinwestycyjne (m.in. uzbrojenie terenów inwestycyjnych) – pozyskiwanie inwestorów	– niska świadomość ekologiczna mieszkańców – brak środków finansowych na uregulowanie gospodarki ściekowej, poprawę jakości dróg

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą dużego stopnia zwodociągowania gminy, uregulowania gospodarki odpadami, dobrej dostępności komunikacyjnej, dostępności terenów inwestycyjnych czy walorów środowiskowych i kulturowych oraz istniejących rozwiązań retencyjnych. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano perspektywy wykorzystania OZE, warunki do rozwoju agroturystyki i możliwość pozyskania dofinansowania. Jako słabe strony zdefiniowano problem niskiej emisji, brak sieci ciepłowniczej, brak sieci gazowej, brak oczyszczalni ścieków, braki w dostępie do szerokopasmowego internetu oraz brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego terenu gminy. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być niska świadomość ekologiczna mieszkańców oraz brak środków finansowych na inwestycje w infrastrukturę komunalną i energetyczną.

2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano czynniki w największym stopniu mogące determinować rozwój gminy Sabnie. Wskazując na rozwój skupiono się przede wszystkim na rozwoju gospodarczym.

Gmina posiada **walory przyrodnicze właściwe do rozwoju usług agroturystycznych**. Jednym z głównych trendów charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Funkcją taką pełni z pewnością agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. W gminie Sabnie widoczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co sprzyja rozwojowi tego typu usług. Walory przyrodnicze gminy również pozwalają na rozwój agroturystyki. Usługi agroturystyczne mogą stanowić jeden ze sposobów przejścia mieszkańców do działalności pozarolniczej. Podstawą do rozwoju turystyki może stanowić **stan środowiska naturalnego w gminie, atrakcyjność zbiornika „Niewiadoma” i atrakcyjne zasoby kulturowe**. Niezbędne wydają się dalsze prace nad ofertą inwestycyjną gminy. Największym hamulcem w rozwoju gminy mogą okazać się znaczące braki w infrastrukturze komunalnej i niekorzystana sytuacja demograficzna gminy.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję Gminy Sabnie oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

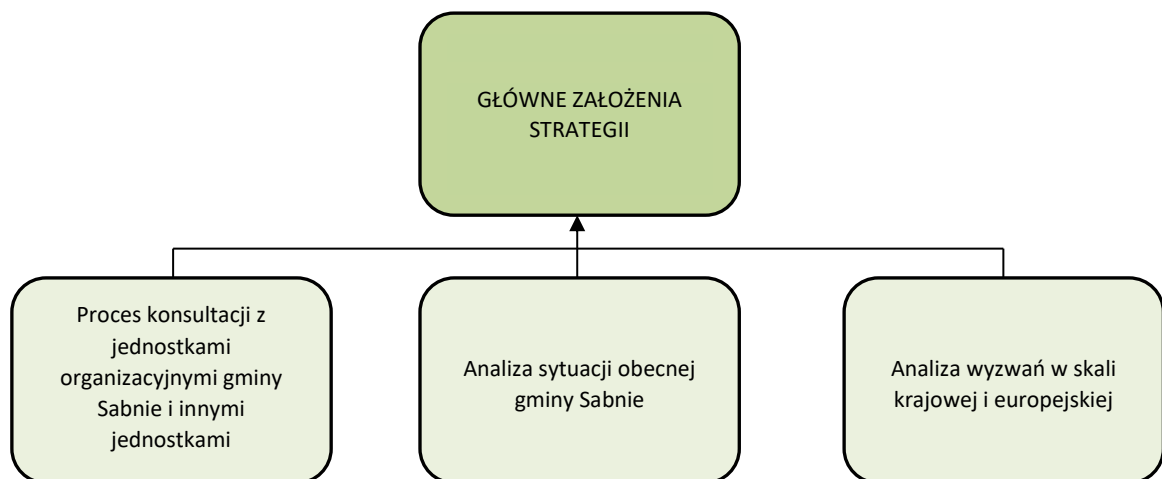
W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi gminy Sabnie i innymi jednostkami. Poniżej wymieniono jednostki zaangażowane w proces definiowania najważniejszych założeń Strategii:

- Gmina Bielany,
- Gmina Ceranów,
- Gmina Jabłonna Lacka,
- Gmina Kosów Lacki,
- Gmina Repki,
- Gmina Sokołów Podlaski (gmina wiejska),
- Gmina Sokołów Podlaski (gmina miejska),
- Gmina Sterdyń,
- Powiat Sokołowski,
- Województwo Mazowieckie,
- Zespół Szkół w Sabniach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sabniach,
- organizacje pozarządowe z terenu gminy Sabnie,
- mieszkańcy gminy,
- Lokalna Grupa Działania „Tygiel Doliny Bugu”,
- Dyrektor Regionalny Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii zagwarantował możliwość zebrania opinii z różnych środowisk. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję gminy.

Wizja

Wizja przyszłości gminy jest podstawą określenia głównych celów i programów działania w ramach strategii rozwoju. Wizja pełni funkcję swoistego stabilizatora działań, przez określenie ogólnych ram, zapewniających spójność celów i programów. Wizja wyraża generalne dążenia władz i społeczeństwa powiatu w postaci obrazu jego przyszłości.

Rozbudowana treść pojęcia "wizja gminy" uwzględniać powinna:

- determinanty geograficzne,
- wyzwania cywilizacyjne,
- pryncypia ustrojowe,
- wewnętrzne zróżnicowania strukturalne,
- dynamikę przeobrażeń,
- oczekiwane efekty.

Determinanty geograficzne są najbardziej trwałym elementem wizji, wynikającym z konsekwencji położenia określonego cechami środowiska przyrodniczego i bezpośredniego sąsiedztwa z innymi gminami. Wizja przyszłości budowana w tym kontekście, ma na celu podniesienie znaczenia gminy i wykorzystania możliwości wynikających z relacji z otoczeniem.

Wyzwania cywilizacyjne mierzone są dystansem w poziomie rozwoju cywilizacyjnego, dotyczącym głównie potencjału intelektualnego, poziomu wykształcenia, stopnia postępu naukowo-technicznego i jego zastosowania w produkcji, rozwoju systemów komunikacji i telekomunikacji. Wizja wynikająca z tych uwarunkowań wyznaczać powinna realny kierunek dążeń do podniesienia poziomu życia.

Pryncypia ustrojowe, w tym ogólne postanowienia konstytucyjne i deklaracje polityczne, jak demokracja parlamentarna, pluralizm polityczny, tworzenie społeczeństwa obywatelskiego – konkretyzują się w postaci decentralizacji władzy i samorządności terytorialnej. Pryncypia te w odniesieniu do konkretnej gminy określają mechanizm postępu i perspektywę otwarcia na przyszłość, wykorzystania aktywności i przedsiębiorczości społecznej.

Wewnętrzne zróżnicowania społeczne pozwalają na określenie stopnia jednorodności bądź zróżnicowania przestrzennego gminy, stwarzając w ten sposób możliwość interpretacji celów ogólnych i odmiennej ich hierarchizacji w odniesieniu do wyróżnionych obszarów. Kryteria zróżnicowania są z reguły odmienne dla poszczególnych sfer. W sferze społecznej wyróżnić można obszary koncentracji potencjału społecznego i gospodarczego oraz stanu posiadania z jednej strony, a obszary ubóstwa i regresu gospodarczego z drugiej strony. W sferze ekologicznej obszary o wybitnych walorach mogą kontrastować z obszarami degradacji środowiska. W sferze produkcyjnej wyróżnić można np. obszary nowoczesnej produkcji przemysłowej i rolniczej oraz obszary zacofane, wymagające restrukturyzacji i modernizacji. W infrastrukturze technicznej mogą to być obszary o dobrej dostępności i zasilaniu w różne media oraz tereny pozbawione odpowiedniego wyposażenia. Zróżnicowania przestrzenne wzbogacają wizję i nadają jej cech realności.

Dynamika przeobrażeń odgrywa istotną rolę w kształcie wizji gminy. Znajduje swój wyraz w tempie przeobrażeń, wyznaczanym napięciami między tendencjami do przyspieszenia zmian, a oporami statycznych struktur i przyzwyczajzeń. Świadomość wchodzenia w nową fazę rozwoju uwarunkowana jest poczuciem tożsamości oraz stopniem aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa. Dynamice przeobrażeń określonej przez główne siły motoryczne gminy, towarzyszyć będzie zawsze tendencja do stabilizacji i gwarancji niezbędnych zabezpieczeń w sferze społecznej, kulturowej i ekologicznej.

Reasumując, wizja gminy to docelowy odległy w czasie obraz gmin – cel, dla osiągnięcia którego podejmowane są starania władz, podmiotów gospodarczych, organizacji, instytucji i osób prywatnych – wszystkich sił i środowisk działających w gminie. Wizja przyszłości gminy jest równocześnie wyrazem wiary we własne siły i możliwości rozwoju, mających swe źródło w uświadomionych atutach i szansach, jakie są możliwe do wykorzystania w długiej perspektywie oraz słabościach i zagrożeniach, które należy przezwyciężyć lub przynajmniej złagodzić intensywność ich oddziaływania.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą wizję gminy Sabnie:

Gmina Sabnie rozwija się w sposób zintensyfikowany i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do miejsc pracy, edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i wypoczynku, estetycznej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz zapewnione czyste środowisko i poczucie bezpieczeństwa publicznego. Lokalny kapitał społeczny i wysoki poziom usług publicznych, gwarantują stały rozwój demograficzno-gospodarczy gminy.

Misja

Trafność budowy strategii rozwoju gminy w istotnym stopniu zależy od określenia jej misji i wizji, a następnie od możliwości sprecyzowania celów i kierunków rozwoju gminy. Misja bywa różnie tłumaczona i ujmowana przez różnych autorów: od ujęć bardzo ogólnych, zawierających syntetyczną formułę celów działania, do szczegółowych – akcentujących specyficzną rolę powiatu i jego funkcje w otoczeniu.

Misję gminy należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie ono będzie odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania gminy, opartego na wdrażanej strategii rozwoju.

Syntetycznie ujmując misja gminy to:

- przedmiot trwałych jej aspiracji,
- cel usystematyzowanych, długookresowych dążeń, wyznaczających i akcentujących jej społeczne funkcje i jej postępowanie,
- najbardziej ogólnie sformułowany cel istnienia i działalności gminy.

Misja, to równocześnie forma samookreślenia gminy w zakresie takich elementów, jak:

- po co istnieje?
- do czego dąży?
- co ma zamiar osiągnąć?
- na jakim obszarze chce działać?
- czyje potrzeby zaspokaja?
- jakie potrzeby zaspokaja?

Gmina realizuje swoją misję poprzez zaspokojenie dążeń i potrzeb miejscowego społeczeństwa. Zaspokajanie tych potrzeb na społecznie akceptowanym poziomie stanowi konieczny warunek istnienia gminy, uzasadnia jego byt.

Misja określa zatem rolę jaką spełnia gmina na rzecz „swojego” społeczeństwa. Rolę nadzwyczajną tj. taką, którą nie jest w stanie pełnić żadna inna organizacja, instytucja, urząd itp. Misja określa zakres działań Gminy, kształtuje jej odbiór w społeczeństwie i otoczeniu zewnętrznym, co jest szczególnie istotne dla powodzenia realizacji danej strategii rozwoju. Sformułowanie misji pomaga koncentrować wysiłki na realizacji wspólnych kierunków działań, służy ogólnej racjonalności alokacji posiadanych zasobów i środków, czyni bardziej prawdopodobnym przyszły sukces gminy.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą misję Gminy Sabnie:

Gmina Sabnie jako istotna część rozwoju powiatu sokołowskiego. Gmina jest miejscem zapewniającym zaspokojenie wszystkich potrzeb życia codziennego oraz promującym rozwój człowieka, z zachowaniem lokalnej i regionalnej tożsamości i kultury, a także będący miejscem otwartym na osoby przyjezdne. Zwiększenie atrakcyjności życia, wspieranie innowacyjności i podejmowanie wyzwań, rozwój edukacji i przedsiębiorczości, turystyki i aktywności społecznej, troska o środowisko naturalne, dbałość o zdrowie, bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich mieszkańców, wzmocnienie współpracy między samorządowej i międzysektorowej.

3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Poniżej w ujęciu graficznym zaprezentowano cele strategiczne Strategii. Następnie w układzie tabelarycznym przedstawiono również cele operacyjne i działania w ramach poszczególnych celów strategicznych. Cele zdefiniowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy sprecyzowanych w punkcie 1.4 niniejszej Strategii.

Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii

Źródło: opracowanie własne

Tabela 25 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW
1 Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług publicznych	1.1 Poprawa jakości oraz dostępu do usług publicznych o charakterze społecznym	modernizacja i doposażenie sal lekcyjnych modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich rozwój infrastruktury kulturalnej m.in. poprzez utworzenie centrum kultury i modernizację obiektów kultury	powierzchnia zmodernizowanych i doposażonych sal lekcyjnych liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych powierzchnia zmodernizowanych i doposażonych świetlic wiejskich liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych
	1.2 Doposażenie podmiotów organizacji społecznych	wyposażenie ochotniczych straży pożarnych w nowoczesny sprzęt	liczba ochotniczych straży pożarnych wyposażonych w nowy sprzęt
	1.3 Wzrost aktywności zawodowej, poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców gminy	promowanie różnych form edukacji pozaszkolnej, w tym kształcenia ustawicznego osób starszych wspieranie aktywności zawodowej doradztwo zawodowe	liczba osób korzystających z edukacji pozaszkolnej liczba udzielonych porad zawodowych liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych
2. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa	2.1 Wsparcie sektora rolniczego	tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności i specjalizacji gospodarstw rolnych wzmacnianie systemu doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców (spółdzielnie, grupy producenckie, powiązania kooperacyjne) wspieranie rozwoju i promocja ekologicznego rolnictwa wspieranie edukacji rolników na temat optymalności produkcji rolnej oraz nowoczesnego rolnictwa pomoc w zakresie pozyskiwania środków na modernizację gospodarstw rolnych	długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni cieków długość zmodernizowanej melioracji liczba oznakowanych pomników przyrody oraz innych cennych przyrodniczo obiektów i terenów liczba zinwentaryzowanych cennych przyrodniczo obiektów liczba nowoutworzonych form ochrony przyrody
	2.2 Wsparcie przedsiębiorczości	aktywne wspieranie rozwoju i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców doradztwo zawodowe efektywne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej na rozwój przedsiębiorczości wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie promowanie przedsiębiorczych postaw na etapie edukacji szkolnej wspieranie podejmowania oraz prowadzenia pozarolniczych form działalności gospodarczej	liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji liczba zainstalowanych systemów solarnych i fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej liczba działań wspierających zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii liczba zmodernizowanych systemów grzewczych liczba akcji promujących wykorzystanie alternatywnych źródeł energii
3 Kształtowanie przestrzeni gminy jako terenu funkcjonalnego i przyjaznego środowisku	3.1 Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej	budowa, rozbudowa lub modernizacja dróg budowa sieci kanalizacyjnej wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni cieków budowa oczyszczalni ścieków modernizacja i rozbudowa systemu energooszczędnego oświetlenia drogowego budowa lub modernizacja chodników i parkingów modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej modernizacja sieci elektroenergetycznej zwiększenie dostępu do internetu szerokopasmowego rozwój odnawialnych źródeł energii kosztem nieekologicznych źródeł ciepła termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	długość wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni cieków liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków długość zmodernizowanej i rozbudowanej sieci wodociągowej długość zmodernizowanej sieci elektroenergetycznej liczba użytkowników internetu szerokopasmowego ilość energii wytworzonej z OZE liczba zlikwidowanych nieekologicznych źródeł ciepła powierzchnia budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji powierzchnia wybudowanych i zmodernizowanych chodników i parkingów długość zmodernizowanej melioracji
	3.2 Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność sportowo-rekreacyjną gminy	współpraca z gminami ościennymi w zakresie stworzenia kompleksowej oferty agroturystycznej promocja agroturystyki jako nowej formy działalności gospodarczej promocja produktów lokalnych odpowiednie wyeksponowanie atrakcji turystycznych i walorów przyrodniczych budowa lub doposażenie boisk, stref aktywności lub placów zabaw rozwój infrastruktury turystycznej w miejscach potencjalnie atrakcyjnych turystycznie (zbiornik Niewiadoma) urządzanie przestrzeni w miejscowościach na potrzeby ogólnodostępnych miejsc do rozwoju kultury, rekreacji lub wypoczynku podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	liczba nowopowstałych podmiotów agroturystycznych liczba wypromowanych produktów lokalnych liczba wybudowanych lub doposażonych boisk, stref aktywności i placów zabaw liczba miejscowości, w których przestrzeń publiczna została urządzona na potrzeby kultury, rekreacji i wypoczynku liczba przeprowadzonych akcji podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 26 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY
Instrument na rzecz odbudowy	Krajowy Plan Odbudowy	Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sabnie na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022
Wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, EFMR	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sabnie
Europejski Zielony Ład	Średniookresowa Strategia rozwoju kraju	Program regionalny Fundusze europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Sabnie
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Strategia Rozwoju Powiatu Sokołowskiego na lata 2016-2025
	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	

Źródło: opracowanie własne

Działania realizowane w ramach Strategii powinny wykazywać zgodność z ww. dokumentami strategicznymi i dokumentami dotyczącymi programów finansowych. Efektem zachowania zgodności Strategii może być m.in. zwiększenie szans na pozyskanie zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć m.in. ze środków unijnych w perspektywie 2021-2027.

W ujęciu zgodności Strategii z innymi dokumentami na poziomie europejskim, Strategia powinna być zgodna w szczególności z dokumentami i instrumentami finansowymi dotyczącymi możliwości dofinansowania działań na terenie gminy, co w ujęciu krajowym sprowadza się zwłaszcza do Krajowego Programu Odbudowy i programów funduszy strukturalnych). Ponadto w ujęciu krajowym Strategia w szczególności powinna być zgodna z najważniejszymi strategiami rozwoju kraju.

Poziom lokalny

W ujęciu lokalnym kluczowe dla przedmiotowej Strategii są inne dokumenty strategiczne i sektorowe dotyczące bezpośrednio terenu gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sabnie

Celem nadrzędnym polityki przestrzennej gminy wskazanym w Studium jest zapewnienie rozwoju gminy przy maksymalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych, gospodarczych i społecznych. Wskazano, że polityka przestrzenna powinna uwzględnić trendy gospodarcze gminy, interesy podmiotów gospodarczych, których działalność rokuje znaczny postęp w ogólnym rozwoju gminy. Celem samorządu lokalnego powinno być wprowadzenie zasady zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój, ochrona środowiska oraz kształtowanie ładu przestrzennego, stanowią istotny element polityki przestrzennej samorządu gminnego. Studium oraz plany miejscowe są podstawowym instrumentem kształtowania programu racjonalnego zagospodarowania przestrzennego gminy. Główne zadania w tym zakresie to:

- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- zwiększenie efektywności procesów gospodarczych poprzez rozwój skupionych układów osadniczych oraz prowadzenie powierzchniowej eksploatacji kopalin i pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł energii w wyznaczonych rejonach gminy położonych poza jednostkami osadniczymi,
- zharmonizowanie programu zagospodarowania przestrzennego z budową i rozbudową systemu komunikacji oraz infrastruktury technicznej w zakresie zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę, systemów kanalizacji oraz gazyfikacji gminy, przy dopuszczeniu rozwiązań indywidualnych takich jak przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- intensyfikacja i specjalizacja rolnictwa,
- inwestowanie w rozwój urządzeń obsługi ludności, będących w zakresie ustawowych obowiązków samorządu, w tym rozbudowa istniejących obiektów oświaty oraz lokalizacja ośrodka pomocy społecznej,
- umożliwienie innego wykorzystania mało przydatnych rolniczo gruntów ornych oraz ich przeznaczanie dla rozwoju funkcji nierolniczych, w tym zwłaszcza: mieszkalnictwo, rekreację, usługi, rzemiosło i produkcję oraz urządzenia pozyskujące energię z odnawialnych źródeł energii.

Podkreślono, że przy realizacji powyższych celów zagospodarowania przestrzennego gminy powinny być stosowane ogólnie przyjęte przez politykę państwa zasady zrównoważonego rozwoju, do których na terenie gminy Sabnie należą:

- ochrona środowiska przyrodniczego, w tym: gleb, powietrza, wód powierzchniowych i wglębnych, fauny i flory,
- ochrona terenów o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym prawnie chronionych, takich jak Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, doliny rzeczne i korytarze ekologiczne,
- ochrona zabytków i dóbr kultury.

Na najważniejsze działania wskazano m.in. wspieranie i pobudzanie aktywności gospodarczej mieszkańców, wspieranie i rozwijanie budownictwa mieszkaniowego i usługowego, stworzenie zachęt do rozwijania bazy usług agroturystycznych, powiększanie areału gospodarstw rolnych przy jednoczesnym likwidowaniu gospodarstw małych nierentownych, rozbudowę i modernizację sieci drogowej, rozbudowę i poprawę stanu infrastruktury komunalnej.

Strategia przewiduje działania (w tym te określone jako priorytetowe) zgodne z ww. celami i działaniami wskazanymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sabnie.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

W ujęciu regionalnym dokumentem strategicznym o podstawowym i nadrzędnym znaczeniu jest Strategia rozwoju województwa Mazowieckiego 2030+. Przesądza ona o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i unijnych i ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz przenosi na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ stanowi punkt odniesienia dla pozostałych regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i wykonawczych w województwie, w tym dla Strategii Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030. Pozostałe istotne dokumenty planistyczne o znaczeniu lokalnym dotyczą przede wszystkim zagospodarowania przestrzennego, współpracy międzygminnej.

W Strategii przyjęto cel główny jako „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska” oraz następujące cele strategiczne:

- Cel 1 „Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze” poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,
- Cel 2 „Dostępne i mobilne Mazowsze” poprzez poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego,
- Cel 3 „Zielone, niskoemisyjne Mazowsze” poprzez poprawę stanu środowiska przez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody,
- Cel 4 „Mazowsze zintegrowane społecznie” poprzez poprawę jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki,
- Cel 5 „Mazowsze bogate kulturowe” poprzez wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

Strategia swoimi założeniami jest zgodna z ww. celami i działaniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Przewiduje bowiem wspieranie działalności gospodarczej w gminie, realizację inwestycji drogowych zwiększających dostępność komunikacyjną i spójność terytorialną gminy i regionu, działania na rzecz środowiska naturalnego i stosowanie zasad ograniczających negatywny wpływ działalności człowieka na środowisko, zwiększenie dostępności usług publicznych Gminy Sabnie, edukację i ustawiczny rozwój dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz dbanie o lokalne zasoby kulturowe i środowiskowe wraz z promowaniem turystycznym gminy.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Gmina Sabnie zidentyfikowana została jako wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych. Obszary te zdefiniowano jako położone peryferyjnie, o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego, w niewielkim stopniu uczestniczące w procesach rozwojowych kraju. Istotne bariery rozwoju tych obszarów obejmują niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych w procesie gwałtownego poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Funkcjonowanie tych obszarów opiera się na niewyspecjalizowanym rolnictwie, a także agroturystyce z wykorzystaniem m.in. wartości kulturowych czy innych obszarach gospodarki. Działania dążące do wewnętrznej integracji województwa, poprawy jego spójności (m.in. doinwestowanie takich obszarów) pomogą ograniczać dysproporcje w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Rysunek 14 Położenie gminy Sabnie na planie wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych w województwie mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Dla tych obszarów wskazano następujące zasady zagospodarowania:

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów,
- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych),
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych,
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć,
- zwiększenie nasycenia infrastrukturą informatyczno-komunikacyjną a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług,
- tworzenie przestrzeni publicznych będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych,
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

Strategia jest zgodna z ww. zasadami zagospodarowania. W ramach celu 3.1 „Wsparcie rolnictwa” przewiduje działania m.in. na rzecz zwiększania areалу gospodarstw rolnych przy jednoczesnym likwidowaniu mały i nierentownych gospodarstw, modernizację i budowę dróg dojazdowych do pól i dróg gminnych, budowę sieci wodno-kanalizacyjnej, zwiększenie dostępu cyfrowego do usług publicznych czy modernizacji świetlic wiejskich, które stanowią jeden z elementów aktywizujących społeczności lokalnych.

Poniżej przedstawiono kierunki zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych obszarach tematycznych.

Środowisko

W zakresie kształtowania systemu ochrony przyrody na obszarze województwa mazowieckiego w Planie określono następujące działania:

- utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego wszystkich obszarów cennych przyrodniczo,
- regulację granic obszarów chronionych (parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu), w tym weryfikację i aktualizację aktów prawnych ustanawiających te obszary,
- przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji na obszary chronione,
- uwzględnianie zapisów wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych sporządzanych dla obszarów objętych ochroną prawną,
- właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi i gospodarczymi na obszarach objętych ochroną prawną,
- przeciwdziałanie wszelkim negatywnym wpływom na siedliska roślin i zwierząt,

- prowadzenie wspólnych działań z sąsiednimi województwami na obszarach położonych na styku województw, w szczególności w zakresie kształtowania powiązań ekologicznych oraz utrzymania systemu obszarów chronionych,
- wdrażanie koncepcji zielonej i błękitnej infrastruktury poprzez kształtowanie spójnego systemu ekologicznego województwa.

Strategia przewiduje realizację celu strategicznego 3 „Kształtowanie przestrzeni gminy jako terenu funkcjonalnego i przyjaznego środowisku” a w jego ramach m.in. działania na rzecz zachowania potencjału przyrodniczego gminy.

Kultura

W zakresie kultury na obszarze województwa mazowieckiego w Planie przewidziano zachowanie i kreowanie ładu przestrzennego, zachowanie walorów krajobrazu kulturowego oraz kształtowanie pasm przyrodniczo-kulturowych o znaczeniu regionalnym poprzez:

- przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji i rurbanizacji,
- wzmacnianie przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych (w tym obiektów i obszarów poprzemysłowych) poprzez rewitalizację, restaurację oraz rekultywację,
- ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych (zwłaszcza architektury drewnianej i poprzemysłowej, dworskiej, obronnej, dorobku nauki i techniki) w tym zabytków mających znaczenie symboliczne,
- odbudowę i rekonstrukcję dóbr należących do światowego i krajowego dziedzictwa po zniszczeniu w wyniku konfliktów zbrojnych lub katastrof spowodowanych zagrożeniami naturalnymi.

Strategia przewiduje działania na rzecz pielęgnacji zasobów kulturowych gminy (zespołów dworskich, kościołów, cmentarzy itp.), które są elementem wpływającym na lokalną i regionalną tożsamość kulturową mieszkańców gminy i województwa. Powyższe ma nastąpić m.in. poprzez realizację celu operacyjnego 3.2 „Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność gminy”.

Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami w Planie określono tworzenie odpowiednich warunków dla funkcjonowania przyjętego systemu gospodarki odpadami poprzez m.in.:

- realizację inwestycji, wynikających z obowiązującego planu gospodarki odpadami oraz dokumentów go realizujących,
- wspieranie działań mających na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania instalacji do zagospodarowania odpadów oraz rekultywację składowisk.

Strategia przyczynia się do realizacji ww. założeń m.in. poprzez realizację celu operacyjnego 3.1 „Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej”, w ramach którego ma nastąpić poprawa stanu infrastruktury technicznej gminy Sabnie w tym m.in. tej dotyczącej gospodarki odpadami.

Infrastruktura społeczna

W zakresie rozwoju infrastruktury społecznej w Planie wskazano poprawę jakości i dostępności do infrastruktury społecznej, w tym poprzez:

- budowę i rozbudowę bazy kultury o znaczeniu regionalnym, budowę i rozbudowę sieci muzeów, rewitalizację oraz adaptację zasobów dziedzictwa kultury, w tym obiektów zabytkowych dla potrzeb kultury,

- rozbudowę specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia (w tym szpitali wojewódzkich), zakładów opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej, jak również opieki rehabilitacyjnej oraz obiektów pomocy społecznej,
- rozbudowę placówek i bazy dydaktycznej uczelni, infrastruktury naukowo-badawczo-rozwojowej oraz placówek oświatowych, w tym szkolnictwa zawodowego.

Strategia przyczynia się do powyższych założeń poprzez realizację celu operacyjnego 1.3 „Wzrost aktywności zawodowej, poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców gminy” poprzez doposażenie placówek oświatowych i działania na rzecz poprawy jakości kształcenia dzieci i młodzieży. Ponadto Strategia w ramach celu operacyjnego 3.2 „Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność gminy” przewiduje pielęgnację istniejących zasobów kulturowych gminy Sabnie również na cele kulturowe.

Infrastruktura techniczna

W zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków w Planie uwzględniono inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym mające na celu:

- budowę magistral przesyłowych i poprawę stanu technicznego sieci,
- rozbudowę ujęć wody i sieci wodociągowej w obszarze zainwestowania metropolii warszawskiej,
- wspieranie budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w małych miastach i na obszarach wiejskich, szczególnie w zwartych systemach osadniczych (stosowanie zasady „skojarzonego działania” w stosunku do zadań dotyczących wodociągowania i kanalizacji), w tym:
 - na obszarach o najniższym wyposażeniu w sieć wodociągową w północno-wschodnim i południowo-wschodnim obszarze województwa;
 - na obszarach zagrożonych deficytem wód powierzchniowych;
 - na obszarach zainwestowanych położonych na terenach zalewowych.
- porządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji warszawskiej, w tym:
 - modernizację wybranych obiektów systemów kanalizacyjnych;
 - budowę kolektorów odciążających istniejący system i w nieskanalizowanych częściach miasta oraz pompowni ścieków w systemie kanalizacji ogólnospławnej, sanitarnej i deszczowej.
- porządkowanie gospodarki ściekowej wokół Jeziora Zegrzyńskiego i zbiornika Domaniów,
- dostosowanie do standardów europejskich systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków dla aglomeracji powyżej 100 000 RLM,
- rozbudowę sieci kanalizacyjnej w miastach dla aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców od 15 000 do 100 000,
- dostosowanie oczyszczalni ścieków w aglomeracjach ściekowych powyżej 10 000 RLM do wymagań dyrektywy 91/271/EWG w zakresie podwyższonego usuwania biogenów we wszystkich oczyszczalniach,
- wyposażenie w oczyszczalnie ścieków i kanalizacje jednostek osadniczych o skupionej zabudowie o równoważnej liczbie mieszkańców od 2 000 do 15 000,
- sukcesywną sanitację terenów o zabudowie rozproszonej na obszarach wiejskich i miejskich (przydomowe oczyszczalnie ścieków lub wywożenie ścieków przy zapewnieniu ich oczyszczenia),
- budowę ochronnego systemu kanalizacyjnego wokół zbiorników wodnych: Soczewka, Ruda, Nowe Miasto, Wykrot i innych oraz jezior w powiatach płockim, gostynińskim, sierpeckim, a także rzek wykorzystywanych w celach rekreacyjnych i kąpieliskowych,

- budowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych.

Infrastruktura transportowa

W planie wskazano m.in. na przebudowę/remont poszczególnych odcinków dróg, ale tych, które nie przebiegają przez teren gminy Sabnie. Transport lotniczy, kolejowy i śródlądowy nie występują w gminie więc nie odniesiono się do tych obszarów w analizie zgodności z zapisami Planu.

Infrastruktura energetyczna

W obszarze infrastruktury energetycznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu wskazano w Planie, że niezbędny jest także rozwój, modernizacja i dywersyfikacja źródeł energii i paliw, w tym ich rozproszenie, a także wzrost efektywności wytwarzania, przesyłania oraz zużycia energii i paliw. Kierunki rozwoju energetyki związane są także z realizacją pakietu klimatyczno-energetycznego Unii Europejskiej, zakładającego ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost udziału energii odnawialnej oraz poprawę efektywności energetycznej.

Strategia przewiduje również rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie oraz ograniczenie użytkowania nieekologicznych źródeł ciepła.

Turystyka

W zakresie kształtowania atrakcyjności turystycznej i okołoturystycznej w Planie uwzględniono:

- rozwój stref rekreacji oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- rozwój zagospodarowania turystycznego zbiorników wodnych oraz rzek regionu wraz z otoczeniem,
- rozwój ponadlokalnych przestrzeni turystycznych,
- kształtowanie zintegrowanej sieci tras i szlaków turystycznych, w tym kulturowych oraz powiązanie ich z trasami i szlakami województw sąsiednich,
- rozwój infrastruktury towarzyszącej dla tras i szlaków turystycznych oraz utworzenie spójnego systemu ich oznakowania,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów zabytkowych, w tym poprzemysłowych, elementów dziedzictwa kulturowego i kultu religijnego, linii wąskotorowych oraz obiektów kultury i ich wykorzystanie na cele turystyczne,
- rozbudowę i modernizację wyspecjalizowanej infrastruktury konferencyjnojkongresowej, wystawienniczej i biznesowej,
- rozwój ośrodków rekreacji wodnej z towarzyszącym im zapleczem (m.in. porty, przystanie, stacje, ośrodki turystyki wodnej) w sąsiedztwie rzek i zbiorników wodnych,
- budowę i rozwój infrastruktury do uprawiania sportów zimowych,
- rozwój kompleksów wypoczynkowych, rekreacyjnych i centrów wypoczynku (m.in. parki rozrywki i aquaparki) na terenach atrakcyjnych turystycznie,
- rozwój infrastruktury turystyki uzdrowiskowej, w tym uzdrowiska Konstancin-Jeziorna w zakresie rozwoju sektora usług lecznictwa uzdrowiskowego oraz funkcji rekreacyjnych,
- rozwój infrastruktury turystyki prozdrowotnej (spa i wellness) oraz medycznej,
- rozwój i wykorzystanie potencjału wód geotermalnych oraz mikroklimatu kompleksów lasów sosnowych,
- zapewnienie właściwego poziomu dostępności komunikacyjnej do atrakcji turystycznych,

- wykorzystanie rzek jako turystycznych szlaków wodnych, przepraw promowych i tras tramwajów wodnych.

Działania przewidziane w Strategii wpisują się w ww. katalog. Strategia przewiduje rozwój agroturystyki w gminie oraz wykorzystanie zbiornika Niewiadoma do celów turystycznych, co jest zgodne z celem operacyjnym 2.2 „Wsparcie przedsiębiorczości” i 3.2 „Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność gminy”.

Zagrożenia

W Planie założono podejmowanie działań na rzecz zapobiegania zagrożeniom naturalnym poprzez:

- uwzględnianie map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz studiów ochrony przeciwpowodziowej (dla odcinków rzek które nie zostały objęte ww. mapami) a także Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły,
- przeciwdziałanie wystąpieniu skutków powodzi i suszy, także we współpracy z sąsiednimi województwami,
- realizację inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej przewidzianych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryt rzecznych, budowa wałów przeciwpowodziowych, urządzeń piętrzących i zbiorników retencyjnych) oraz działań strategicznych ujętych w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Wisły (m.in. budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury przeciwpowodziowej),
- utrzymanie oraz zwiększanie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni poprzez m.in.: zmniejszanie odpływu wód opadowych i roztopowych ze zlewni, zwiększenie różnych form retencji wodnej (budowa zbiorników retencyjnych wraz z budowlami hydrotechnicznymi, zwiększanie lesistości, odtwarzanie terenów wodno-błotnych, przywracanie naturalnego charakteru cieków i naturalnych przepływów wód, tworzenie polderów zalewowych),
- zapewnienie wysokiego stopnia zabezpieczeń technicznych i organizacyjnych w zakresie zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych związanych z głównymi rzekami regionu m.in. z rzeką Wisłą oraz funkcjonowaniem stopnia wodnego we Włocławku, zapory w Dębem, zbiornika w Domaniowie,
- ograniczanie zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego terenów o intensywnym zagospodarowaniu oraz obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska, obiektów użyteczności publicznej, stanowiących cenne dziedzictwo kulturowe, itp.,
- zwiększanie wykorzystania wód opadowych i roztopowych,
- realizację projektu pt. „System Osłony Przeciwosuwiskowej”,
- stabilizację i zabezpieczanie terenów osuwiskowych przy zachowaniu wartości przyrodniczo-krajobrazowych obszaru.

Strategia w ramach celu operacyjnego 3.1 „Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej” przewiduje działania m.in. na rzecz zabezpieczenia terenów gminy przed skutkami powodzi, suszy i innych zdarzeń będących pokłosiem zmian klimatycznych.

Gospodarka

W Planie wyróżniono się strategiczne obszary żywicielskie, które stanowią nie tylko o samowystarczalności żywnościowej województwa, ale są również obszarami o znaczeniu ponadregionalnym:

- płocki,

- opinogórski,
- nadbużański,
- sochaczewsko-grójecki,
- garwolińsko-kozienicki,
- lipski.

Gmina Sabnie została przypisana do nadbużańskiego SOŻ. Obszary te obejmują około 1/3 powierzchni województwa i stanowią szczególnie cenny zasób dla produkcji żywności – charakteryzują się wysokim potencjałem przyrodniczym, wykształconymi specjalizacjami oraz ponadprzeciętną towarowością produkcji rolniczej. W zakresie zrównoważonego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Planie uwzględniono działania:

- przeciwdziałanie nadmiernemu przeznaczaniu gruntów rolnych na inne cele poprzez uwzględnianie w SUIKZP uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz przeciwdziałanie przeznaczaniu przez gminy gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze w MPZP z uwzględnieniem struktury użytków rolnych oraz uwzględnianie położenia i sąsiedztwa w procesie decyzyjnym,
- ochronę przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej (predestynowanych do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu w województwie mazowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem: Równiny Łowicko-Błońskiej, Wysoczyzn: Ciechanowskiej, Płońskiej i Siedleckiej, rejonu Grójca oraz obszarów nadwiślańskich w powiatach: garwolińskim, kozienickim i lipskim),
- ograniczanie przeznaczania najlepszych gleb pod uprawy roślin energetycznych,
- przeciwdziałanie fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw, w tym scalanie gruntów i zagospodarowanie poscaleniowe,
- zachowywanie funkcji towarzyszących produkcji żywności, m.in. utrzymywanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego, zachowywanie wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, utrzymywanie trwałych użytków zielonych dla ochrony bioróżnorodności,
- wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej oraz zwiększanie towarowości gospodarstw rolnych w celu utrzymania wysokiego poziomu i jakości produkcji rolniczej tych obszarów,
- upowszechnianie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego,
- działania na rzecz poprawy warunków glebowo-wodnych dla rolnictwa m.in. poprzez budowę i renowację infrastruktury nawadniającej i odwadniającej,
- upowszechnienie działań polegających na wdrożeniu zapisów Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, tzw. programu azotanowego.

Strategia jest zgodna z ww. założeniami – w ramach celu operacyjnego 3.1 „Wsparcie rolnictwa” przewiduje działania m.in. na rzecz zwiększania areалу gospodarstw rolnych, likwidowanie zbyt małych i nierentownych gospodarstw, wsparcie doradcze dla rolników.

Strategia Rozwoju Powiatu Sokołowskiego na lata 2016-2025

W Strategii określono następujące cele strategiczne:

- cel 1 „Zrównoważona i konkurencyjna gospodarka”,
- cel 2 „Aktywizacja mieszkańców i rozwój kapitału społecznego”,
- cel 3 „Rozwój turystyki w oparciu o zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego”.

W ramach celów strategicznych Strategia wskazuje cele operacyjne wskazujące na rozwój gospodarczy w oparciu o lokalny potencjał, poprawę atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, rozwój infrastruktury technicznej, modernizację i rozbudowę infrastrukturę społeczną na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, kreowanie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zachowanie i ochrona wartości kulturowych, wspieranie i rozwój turystyki aktywnej i zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych.

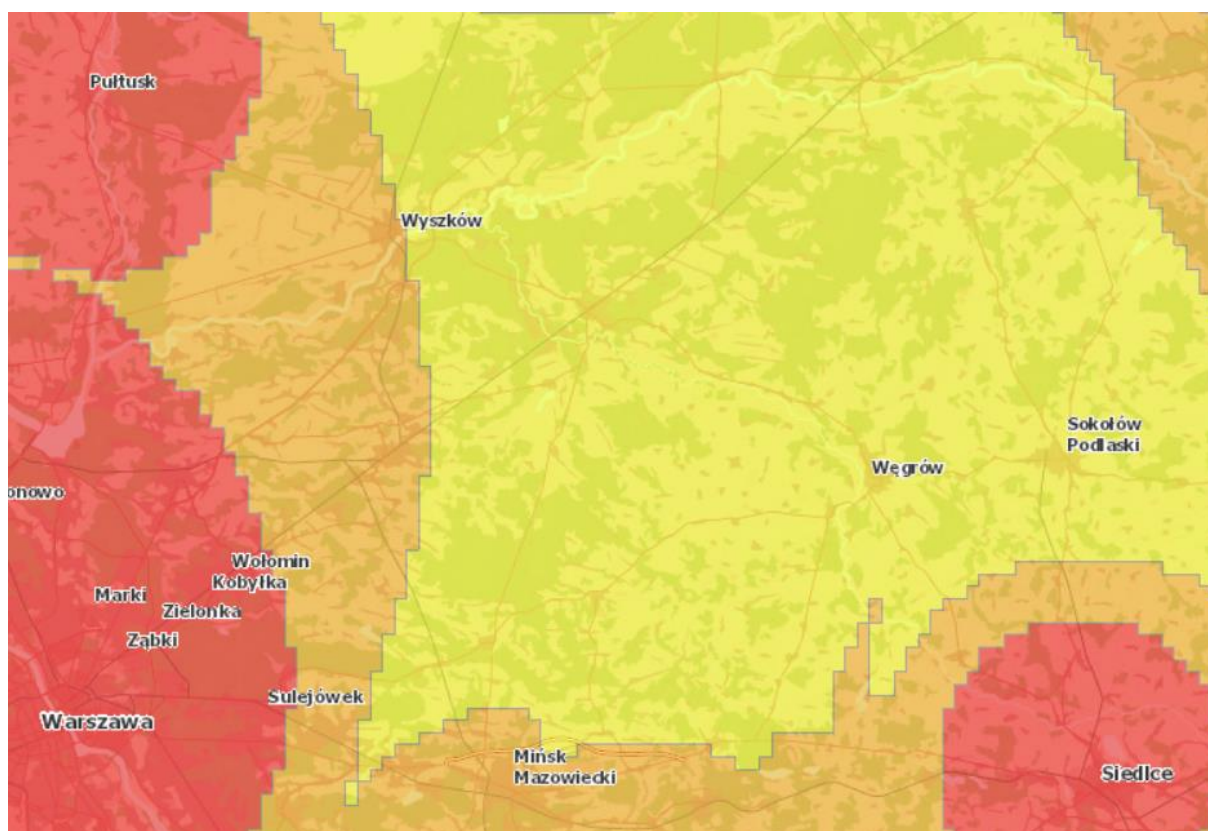
Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030 przewiduje rozwój gminy Sabnie również w ww. obszarach na swoim terenie, co wspólnie z działaniami określonymi w Programie wpłynie na rozwój całego powiatu sokołowskiego.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Plan Przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021r. poz. 1615) jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Poniżej przedstawiono w jakim stopniu tereny gminy Sabnie są zagrożone poszczególnymi rodzajami suszy (rolniczą, atmosferyczną, hydrologiczną i hydrogeologiczną). Stopnie zostały przypisane do poniższych kolorów:

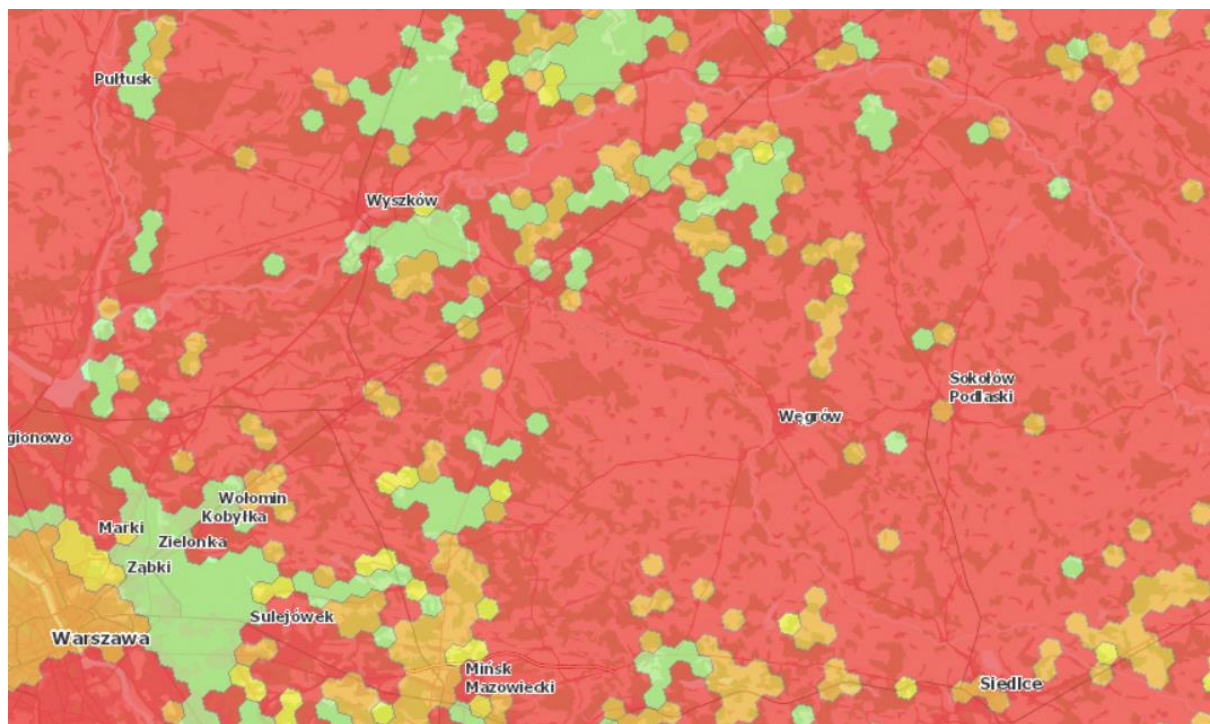
- klasa I – słabo zagrożone
- klasa II – umiarkowanie zagrożone
- klasa III – silnie zagrożone
- klasa IV – ekstremalnie zagrożone

Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną

Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

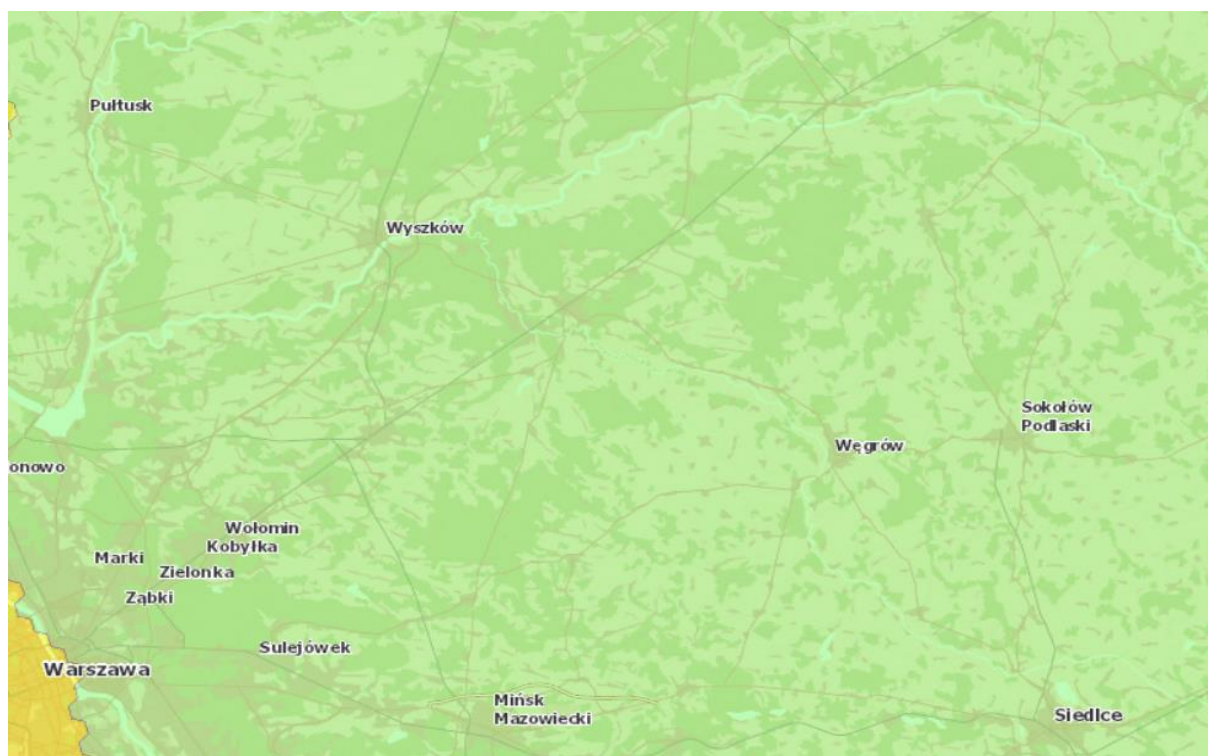
Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

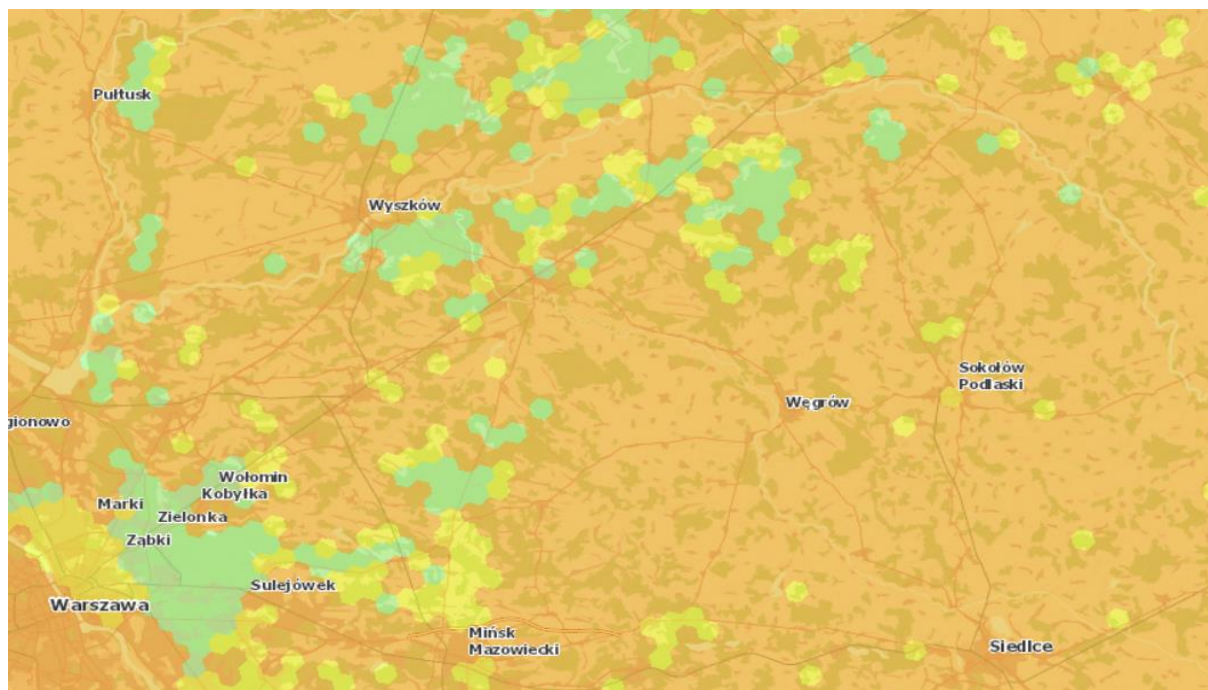
Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 18 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 19 Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że tereny gminy Sabnie są silnie zagrożone suszą (przy szacowaniu łącznego zagrożenia suszą). Największe zagrożenie dotyczy suszy rolniczej a najmniejsze suszy hydrogeologicznej.

W Planie w katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazano:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych, retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy,
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i o bardzo intensywnym stopniu wykorzystania.

Przedmiotowa Strategia przewiduje w ramach celu operacyjnego 3.1 „Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej” m.in. działania na rzecz utrzymania istniejących rozwiązań retencyjnych i budowę nowych, nawadnianie upraw polowych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania suszy i zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na charakter gospodarczy gminy oraz jej położenie, silny nacisk powinien być położony na wsparcie działań mających na celu zwiększeniu retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, co powinno następować poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

W Planie jako jedno z działań mających przeciwdziałać zagrożeniu powodziowemu i skutkom występowania susz wskazano wszelkie działania związane z retencjonowaniem wód opadowych. W Planie wskazano, że retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego ma nastąpić m.in. przez zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego terenu.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje utrzymanie istniejących rozwiązań retencyjnych.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

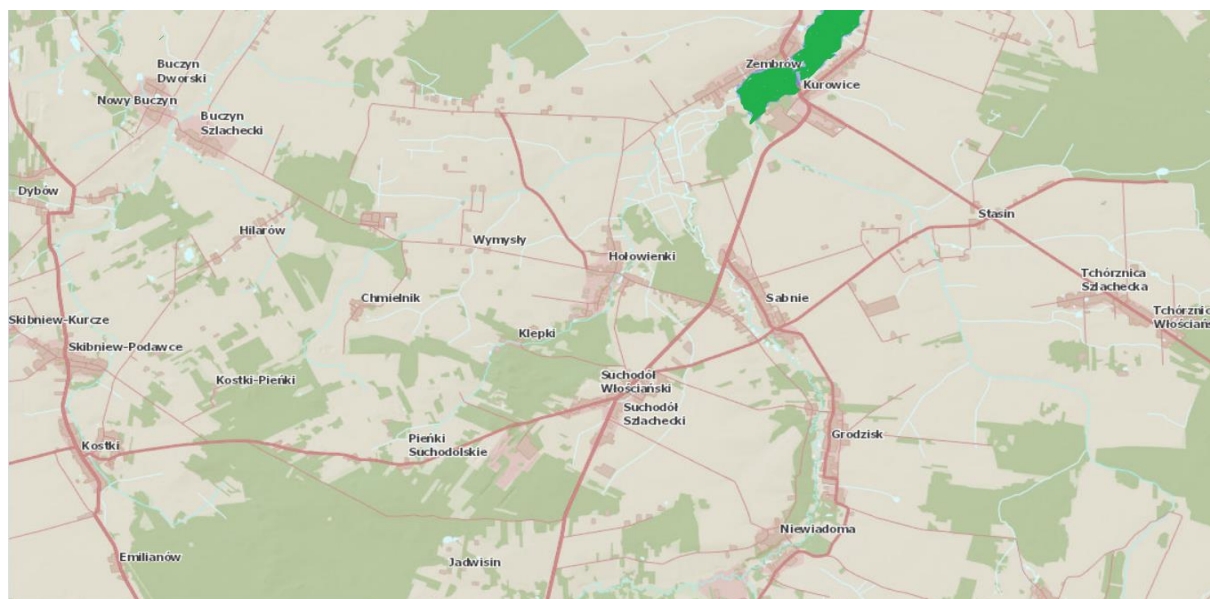
Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym stanowi strategiczny dokument służący właściwemu zarządzaniu ryzykiem powodziowym. W Planie (przyjętym na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841), zachowującym ważność zgodnie z art. 555 ust. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne) jako jedno z głównych działań przeciwdziałających zagrożeniu powodziowemu wskazano zbiorniki retencyjne. W dokumencie wskazuje się, że niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w obszarach zagrożenia powodziowego rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna

naturalnych jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje zatem ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować zalewanie obszarów, może wystąpić w szczególności na obszarach, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje utrzymanie istniejących rozwiązań retencyjnych i budowę nowych oraz rozwiązania przeciwpowodziowe.

Poniżej przedstawiono mapę, na której zaznaczono (na zielono) obszary szczególnie narażone na wystąpienie powodzi w gminie Sabnie.

Rysunek 20 Obszary szczególnie zagrożenia powodzią w gminie Sabnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.hydroportal.isok.gov.pl

Jedynie północne tereny gminy Sabnie wzdłuż rzeki Cetyni w miejscowościach Zambrów i Kurowice są obszarami szczególnie narażonymi na wystąpienie powodzi.

Poziom krajowy

Zgodność z Krajowym Programem Odbudowy czy programami operacyjnymi będzie wynikała z realizacji poszczególnych projektów w ramach programów. Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – obejmuje swoim zakresem rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny zgodny z kierunkami wskazanymi w ww. dokumentach.

Poziom europejski

Europejski Zielony Ład

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Pakiet inicjatyw wyznacza kierunki, w których zmierzać powinna Europa:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna,
- energooszczędne budynki (nowe i wyremontowane),

- zdrowa i przystępna cenowo żywność,
- wzrost znaczenia transportu publicznego,
- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacji technologiczne,
- przyszłościowe miejsca pracy i umiejętności niezbędne do transformacji,
- odporny przemysł.

Europejski Zielony Ład ma pomóc przekształcić UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę:

- która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto,
- w której nastąpi oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów,
- w której żadna osoba ani żaden region nie pozostaną w tyle.

Strategia przewiduje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy – pod tym kątem należy rozpatrywać zgodność Strategii z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Planowane przedsięwzięcia

Poniżej przedstawiono priorytetowe przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym w przyjętej perspektywie czasowej Strategii.

Tabela 27 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii

L.P.	PRZEDSIĘWZIĘCIE
1.	Aktywizacja społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformacji
2.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Grodzisku w ramach przedsięwzięcia „Modernizacja świetlic wiejskich”
3.	Modernizacja pomieszczeń biurowych w Urzędzie Gminy Sabnie
4.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Suchodole
5.	Modernizacja sali wiejskiej w m. Niewiadoma
6.	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie gminy Sabnie
7.	Przebudowa instalacji technologicznej w stacji uzdatniania wody w Kurowicach i w Sabniach
8.	Rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy
9.	Wykonanie dokumentacji projektowych modernizacji dróg gminnych
10.	Modernizacja świetlic wiejskich na terenie gminy
11.	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją dla m. Kupientyn i Kupientyn-Kolonia
12.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
13.	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
14.	Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Kupientyn i Kolonia Kupientyn
15.	Rewitalizacja zabytków, których właścicielem jest Gmina
16.	Modernizacja zbiorników retencyjnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne

Priorytetowe przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczą przede wszystkim gospodarki wodno-ściekowej, modernizacji obiektów ważnych dla społeczności lokalnych (świetlic wiejskich i sal), rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, rozbudowy oświetlenia ulicznego i zapewnienia odpowiedniego poziomu cyfryzacji usług publicznych.

4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii i przyjętą perspektywę czasową na ogólne ramy finansowe Strategii składa się wiele elementów, w tym m.in.:

- wartość planowanych inwestycji,
- zmiany wartości pieniądza w czasie,
- zmiany wartości poszczególnych produktów rzutujących na wartość inwestycji,
- koszty administracyjne związane z wdrażaniem Strategii.

Zgodnie z wykazem planowanych inwestycji w latach 2022-2030 w gminie Sabnie wartość inwestycji wynosi ok. 15 mln zł.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

- budżet Gminy Sabnie,
- budżet Województwa Mazowieckiego,
- budżet Powiatu Sokołowskiego,
- środki pochodzące z budżetu krajowego (w tym krajowe fundusze celowe np. Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Program inwestycji Strategicznych),
- środki prywatne,
- środki pochodzące z budżetu UE:
 - środki w ramach polityki spójności na lata 2021-2027, w tym program regionalny Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027 i krajowe programy operacyjne,
 - wspólna polityka rolna UE,
 - programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - Europejski Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach instrumentu NextGenerationEU,
 - programy Komisji Europejskiej,
- inne środki, m.in. Fundusze norweskie i EOG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOR, Bank Światowy itp.).

4.3 System realizacji Strategii

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii zaangażowane będą instytucje publiczne z terenu gminy, podmioty finansujące i współfinansujące inwestycje wpisane do Strategii i te zgodne ze Strategią, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa z terenu gminy oraz mieszkańcy.

Do instytucji publicznych z terenu gminy należy zaliczyć Gminę Sabnie i jej jednostki organizacyjne. Do organizacji pozarządowych należy zaliczyć Ochotnicze Straże Pożarne i Stowarzyszenia Gospodyń Wiejskich.

Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia w ramach Strategii należy zaliczyć m.in. Starostwo Powiatowe w Sokołowie Podlaskim, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Wojewódzki w Warszawie, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Centrum Projektów Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przedsiębiorców.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono rolę poszczególnych rodzajów podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tabela 28 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu gminy	– stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią, – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami – aktualizacja Strategii – finansowanie i współfinansowanie działań – realizacja przedsięwzięć
Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie Gminy Sabnie	– realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji Gminy, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	– finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	– finansowanie i realizacja przedsięwzięć
Mieszkańcy	– udział w konsultacjach

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu gminy.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227 z dnia 11 grudnia 2006 roku, poz. 1658). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitalnych,

- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,
- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Wójt Gminy:
 - odpowiada za wdrażanie Strategii,
 - wyznacza Koordynatora Strategii,
- Rada Gminy:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii,
 - akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii,
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
 - uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych,
- Koordynator Strategii:
 - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych podmiotów,
 - mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii,
 - upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców gminy,
 - koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii,
 - rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii,
 - inicjuje realizację kierunków działań,
- partnerzy realizacji Strategii tj. poszczególne komórki Urzędu Gminy Sabnie oraz jednostki organizacyjne Gminy:

- realizują poszczególne kierunki działań,
- przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Koordynatora Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
- zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- zgodność na poziomie misji,
- zgodność na poziomie celów,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. W celu przeprowadzenia monitoringu (w zależności od potrzeby Gminy może to być monitoring coroczny lub w innym odstępie czasowym) jednostki organizacyjne gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Koordynatorowi Strategii informację na temat napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd Strategii może odbyć się corocznie, w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

- Wójt Gminy na sesji Rady Gminy przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii),
- w oparciu o decyzję Rady Gminy Wójt we współpracy z Koordynatorem Strategii określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
- w ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
 - zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz, misja rozwoju gminy i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
 - cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
 - kierunki działań,
- zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom a następnie zostaje przedstawiony Radzie Gminy.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów,
- skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania,
- efektywności – ocena dotyczącej tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych,
- spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań i analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030 została opracowana przy udziale mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu gminy Sabnie. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Sabnie. Analizy te wykazały, że gmina Sabnie boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2022-2030 związane ze sferą społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

- Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług publicznych:
 - Cel operacyjny 1.1: Poprawa jakości oraz dostępu do usług publicznych o charakterze społecznym,
 - Cel operacyjny 1.2: Dopuszczenie podmiotów organizacji społecznych,
 - Cel operacyjny 1.3: Wzrost aktywności zawodowej, poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców gminy,
- Cel strategiczny 2: Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa:
 - Cel operacyjny 2.1: Wsparcie sektora rolnego,
 - Cel operacyjny 2.2: Wsparcie przedsiębiorczości,
- Cel strategiczny 3: Kształtowanie przestrzeni gminy jako terenu funkcjonalnego i przyjaznego środowisku:
 - Cel operacyjny 3.1: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej,
 - Cel operacyjny 3.2: Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność gminy.

Cele Strategii wykazują zgodność z szeregiem innych dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Przyjęto, że system wdrażania Strategii będzie oparty na Radzie Gminy Sabnie i na strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Sabnie. Strategia zawiera listę przedsięwzięć priorytetowych. Lista działań priorytetowych jest listą otwartą – każde nowo zidentyfikowane przedsięwzięcie, które zdaniem Gminy powinno być traktowane priorytetowo, może zostać wpisane na listę poprzez aktualizację treści Strategii. Należy zaznaczyć, że realizacja działań w ramach Strategii uwarunkowana jest w głównej mierze od pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych. Ponadto bieżący monitoring realizacji celów Strategii i jej bieżąca aktualizacja mają za zadanie sprawić, aby główne założenia Strategii mogły być kontynuowane w kolejnej perspektywie czasowej.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Sabnie w latach 2016-2021	6
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Sabnie w latach 2016-2021.....	6
Tabela 3 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego – stan na 31.12.2021 r.	9
Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Sabnie na oświatę i wychowanie w latach 2016-2021.....	10
Tabela 5 Wyniki egzaminu ośmioklasisty w gminie i dla powiatu sokołowskiego w roku szkolnym 2020/2021	11
Tabela 6 Liczba zgonów w gminie Sabnie w latach 2016-2021.....	11
Tabela 7 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2020	12
Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Sabnie w latach 2016-2020	13
Tabela 9 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sabnie w latach 2016-2020	13
Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021	14
Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Sabnie w latach 2018-2021.....	18
Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021	20
Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Sabnie w latach 2016-2021	20
Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Sabnie w latach 2016-2021	20
Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sabnie w latach 2016-2021.....	22
Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sabnie w 2020 w porównaniu do gmin powiatu sokołowskiego	22
Tabela 17 Informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych w gminie Sabnie	26
Tabela 18 Opis Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 55 PLGW200055	27
Tabela 19 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Sabnie	41
Tabela 20 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Sabnie.....	42
Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Sabnie	43
Tabela 22 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze społecznej.....	44
Tabela 23 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze gospodarczej.....	44
Tabela 24 Analiza SWOT gminy Sabnie w sferze przestrzennej.....	45
Tabela 25 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów	51
Tabela 26 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny	52
Tabela 27 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii	67
Tabela 28 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii.....	69

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Sabnie.....	5
Rysunek 2 Lokalizacja gminy Sabnie na planie województwa mazowieckiego.....	23
Rysunek 3 Lokalizacja gminy Sabnie na planie powiatu sokołowskiego	24
Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Sabnie.....	25
Rysunek 5 Położenie gminy Sabnie względem Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	28
Rysunek 6 Położenie gminy Sabnie względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 .	29
Rysunek 7 Położenie gminy Sabnie względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000	29
Rysunek 8 Położenie gminy Sabnie względem rezerwatów przyrody	30
Rysunek 9 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.....	31
Rysunek 10 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.	32
Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Sabnie	41
Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii	47
Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii.....	50
Rysunek 14 Położenie gminy Sabnie na planie wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych w województwie mazowieckim	55
Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną.....	62
Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą rolniczą.....	63
Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną.....	63
Rysunek 18 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną	64
Rysunek 19 Mapa łącznego zagrożenia suszą	64
Rysunek 20 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w gminie Sabnie	66

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców gminy Sabnie w podziale na płeć w 2021 r.	6
Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy Sabnie w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2021 r.)	7
Wykres 3 Liczba mieszkańców miejscowości w gminie Sabnie.....	8
Wykres 4 Liczba bezrobotnych w gminie Sabnie w latach 2016-2021.....	8
Wykres 5 Wskaźnik fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu sokołowskiego i gmin wchodzących w jego skład (2021 r.).....	14
Wykres 6 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w 2021 r. (%).....	19
Wykres 7 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Sabnie (2021 r.)	19
Wykres 8 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu sokołowskiego i gmin wchodzących w jego skład.....	20
Wykres 9 Dochody i wydatki ogółem gminy Sabnie w latach 2016-2021 (zł).....	22
Wykres 10 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu sokołowskiego	33
Wykres 11 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Sabnie w latach 2019-2021 (w zł).....	37
Wykres 12 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Sabnie w latach 2019-2021 (Mg)	38
Wykres 13 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2021 r.).....	38

Wykres 14 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2021 r.).....	39
Wykres 15 Osoby korzystające z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sokołowskiego (2020 r.)	40

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Zdjęcie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach.....	9
Zdjęcie 2 sala gimnastyczna Zespołu Szkół w Sabniach	10
Zdjęcie 3 Biblioteka Publiczna w Sabniach	13
Zdjęcie 4 Wóz strażacki OSP Sabnie	15
Zdjęcie 5 Zdjęcia terenów gminy Sabnie	24
Zdjęcie 6 Zbiornik „Niewiadoma”	27
Zdjęcie 7 Dwór w Kupientynie.....	34
Zdjęcie 8 Kościół w Grodzisku	34
Zdjęcie 9 Kościół murowany w Zembrowie.....	35
Zdjęcie 10 Zespół dworski w Kurowicach	35
Zdjęcie 11 Zespół dworski w Grodzisku.....	36
Zdjęcie 11 Zespół dworski w Wymyślach	36

Bibliografia

1. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2019 r.
2. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2020 r.
3. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sabnie za 2021 r.
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
5. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
6. Plan przeciwdziałania skutkom suszy
7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
8. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły
9. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
10. Program Rozwoju Gminy Sabnie na lata 2016-2020
11. Raport o stanie Gminy Sabnie za 2021 rok
12. Strategia Rozwoju Powiatu Sokołowskiego na lata 2016-2025
13. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+
14. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sabnie
15. Średniookresowa Strategia rozwoju kraju
16. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
17. www.agrometeo.imgw.pl
18. www.bdl.stat.gov.pl
19. www.gov.pl
20. www.geoserwis.gdos.pl
21. www.google.pl/maps
22. www.gov.pl
23. www.sabnie.pl

Załączniki

Załącznik nr 1: Podsumowanie konsultacji projektu dokumentu